

Selçuk - Mescit

Nevres Hızal

AYLIK
SANAT
DERGİSİ

Orhon M. Arıburnu — Rauf Aybey — Celâl Arabacıoğlu — Mehmet
A. Tuncay — Kemal Özbayrı — Ömer Nida — Ali Özcan — Abdullah
EDEN — İbrahim Akdoğan — Fikret Akarcalı — Piyale Gönültay —
Atıf Özbilen — Ziya İlhan Zalmođlu — İdris Ahmet Pura — Şükrü
Enis Regü — Güzin Soylu — Hasan Kavruk — Demir Özgen —
Halük Aysoysal — Özcan Kandemir — İtir Gürdemirel — M. B.
Yapıcan — Ş. Azmi Oçair — Tunçer Onal — Çetin Bođa.

Sayı : 15
ARALIK 1968
125 Krş.

Acı Lokum

Acı lokum
Acı lokum
Seni sevmek değil
İçime dolduruyorum

Sen Işık
Sen gerçek
Sen varlığım
Sen yokluğum
Sen canımın içi Türkiyem
Sen yüreğimin sancısı, halkım, umudum
Sen koca bir asmada
Salkım salkım gün görmemiş kuruğum
Sen bitmeyen tükenmeyen sabır tohumum
Sen sinsice sömürülen
Sen yüreğimin sancısı, halkım, umudum *38/151 Anadolium*
Sen memnu meyvam
Deli balım
Acı lokumum

Seni sevmek değil
İçime dolduruyorum

Acı lokum
Acı lokum !

ORHON M. ARIBURNU

★

Odamda

Dışardan şarkı sesleri gelir
Şaşırır kalırım
Sevinçli belki, belki de üzgün
Kulaklarımda uğultu
Güneş oyunları odamda
Hatıralar sokulmak ister duygularıma
Çocuk sesleri dünkü gibi
Zaman değişmemiş sanki
Babadan oğula kalan çizgiler
Dolaşır sokaklarda
Yağmurdan sonra güneş açsa bile
Ben bulunmayabilirim odamda.

Rauf AYBEY

Psikoloji Açısından OZAN ve ÇOCUK

Df. Celâl ARABACIOĞLU

Duygusal yönden ozanlar, çocuklara benzer bir bakıma. Gerçek çevreleri ile yetinmezler. Hep yeni duygulara, yeni oluşumlara aç ve heveslidirler.

Hem yaratıcı güçleri, hem de çevrelerinin türlü etkilerine karşı daima taptaze heyecanlarla ürpermeleri yönünden, çocuklara benzerler.

Ozan, duygu yönünden çocuksu kalmış kişi demek istemiyorum, duygularının tazeliğini yitirmemiş, insanlık duygularının niteliğini yaşama çabalarıyla eritmemiş kişidir demek istiyorum.

Bazan bir çocuk örneği, hemencecik gönlü kırılır ozanın. Bazan, uçuşan bir çift bahar bulutuna gözü takılır da, saatlerce havalara dalar.

Gerçek çevresiyle yetinmez çok zaman. Gerçeğin ötesinde mutluluk arar. Güzellikleri olduğundan daha güzel, acıları, acılığınan daha acı duyar.

Nasıl ki, bir çocuk, kutularla kurduğu eve bakıp, gerçek evini kurmuş gibi mutlanır ise, şair de, kilometrelerce ötedeki sevgilisini düşünüp dizlerini dikerken, sevgilisine kavuşmuşçasına mutlanır ekseri.

Ozan da, çocuk ta, yaratmak ister. Yaratırken bulur gerçek hazzı. Nasıl ki çocuk sürüklediği bir kutu kapağını, en pahalı oyuncuğa tercih ederse, ozan da çok zaman bir gün batışının al rengini düşünceleriyle başbaşa seyretmek için, kralları bile, yanından koğabilir. Ve o anın sarhoşluğunu, o anın gönlü doygunluğunu, Dünyanın hiç bir eğlencesi, en pahalı içkisi, o zana veremez.

Çocuk çok zaman, verdiğinin pahalı bekle değil, paçavralarla yaptığı, kendi yarattığı bebeğiyle oynar. Ozan için de "güzel", çevresinin en güzel dediği değil, kendisine gönlü doygunluğu verebilendir.

Psikolojik açıdan ele alınca, ozanda da, çocukta da, bir kendi yaratma, bulma hevesini görürüz. Çoğu zaman gerçekler, onlara gönlü doygunluğu sağlamaktan uzaktır. Duyguların en tatlısı hayallerinde ve düşüncelerinde saklıdır.

Çünkü, Sigmund Freud'un dediği gibi (her hayal bir isteğin doyurulması, ve doygunluk sağlamayan gerçekliğin değişikliğe uğratılmasıdır). Ve çocuklarda da, ozanlarda da bir isteğin doyurulması zordur. Zordur çünkü istedikleri, ekseri, ekseri gerçek yaşantıların dışındadır.

Başka bir deyimle, ozanın dizileri, şiirleri, aslında körpe bir çocuğun ruhsal bunalımından doğan ağlayışıdır. Bir ruhsal boşalmadır. Kurmak istediği Dünyayı kuramaması, düzenlemek istediğini düzenleyememesidir.

İşte bu gerginlik nedeniyle, çocuk ağlar, ozan şiir yazar. Böylece çözmeye çalışır ruhsal bunalımını.

Toplumlarda, bu türlü duyguları duyan yalnız ozanlar olmadığından, ozanların özdeyişleri, çevrelerini etkiler. Ve duygularını çevresine duyurabilen ozan, çevresini etkileyebilen ozan, toplumunca benimser.

Ozanın gücü işte buradadır. Aslında birçok kişinin duyabildiği bu duyguları, estetik ve melodi yönünden hoş giden bir kalıba döküldüğündedir.

Başka bir deyimle, doğuştan var olan heyecanlarını, hiç yitirmeden hırpalamadan koruyabilmesinde, anlatabilmesindedir. Yaratıcılığınan, duyarlılığından bir şey kaybetmemesindedir.

İşte bu yüzden, yaratıcılık açısından, gerçeklerle yetinmemek yönünden, çocuklara benzetirim ozanları bir bakıma. Ne zaman bir şiir duysam veya bir şiir yazmak istesem, çocuklar gelir aklıma.

Hasan Kavrak

DUYURMAK İSTEDİKLERİMİZ

Şimdiye dek sizlere ulaştırdığımız GÜNEY'in her sayısını, bir öncekinden daha dolgun ve daha güçlü oluşmasına elimizden geldiğince çaba harcadık. Bu çabamızda büyük büyük sözler edip gereğince yerine getiremediklerimiz de var. Biliyoruz, yine de durmuyoruz ve önümüzdeki 16 ncı sayımızla 1969 yılına çeşitli aşamalarla gireceğimizi şimdiden sizlere duyurmak istiyoruz.

Yeni yıla girerken, ocak ayında, ılık Akdeniz ikliminin hüküm sürdüğü güney kentlerimiz de, düşman saldırısından kurtuluşunun 47 ncı bayramını yapacak. Güneydeki bazı kuruluşlara ve o günleri yaşamış yetkili kişilere yazdığımız mektuplara cevaplar alabilirsek, 47 yıl öncesinden yankuları daha değişik bir açıdan sizlere ulaştırabileceğiz.

Dileğimiz olumlu karşılıklı ve Beyoğlu Şehir Galerisi (E) salonu, 1 - 15 ocak 1969 dönemi için dergimiz sanatçıların karma sergilerine ayrıldı. Çoktandır düşünüyorduk böyle bir sergi açmayı, Güney'in bu sergiye katılacak sanatçıları, yüzakı ile başarılı bir sonuca erişebilmeleri için bir süredir çalışıyorlar. Ne çok isterdik, İstanbul'dan sonra Yurdumuzun bazı kentlerine de götürülebilmem sergimizi...

Geçen yıl ocak sayımızda, "Güney, birinci yılını doldururken ilk yayını verecek" demiştik. Büyük büyük sözlerimizden biri buydu. Olmadı. Şimdi, 16 ncı sayımızla birlikte Piyale Gönültaş arkadaşımızın HÜZÜN ÇIKMAZI adındaki ilk şiir kitabını, GÜNEY'in ilk YAYINI olarak, ocak başı sergimiz ile birlikte sizlere sunacağız. Bundan böyle koşullar uygun oldukça, yeteneğimiz elverdikçe arkadaşlarımızın eserlerini GÜNEY YAYINLARI dizilerinde gün ışığına çıkarmaya çalışacağız. Sizlerden göreceğimiz ilgi, hızımızı artıracaktır.

Sık sık değindiğimiz bir konu var, bize gönderdiğiniz zarflar içinden % 90 oranında

ÖZÜR :

Geçen sayımızda, Gençlik Marsımın Viyoloniist Zeki Bey tarafından bestelenmiş olduğunu yazmıştım. S. S. Tarcan - A. U. Elöve - Zeki Üngör üçlüsünün müşterek çalışmalarından biriyle karıştırdığım bu yanlışlıktan ötürü özür dilerim. A. Ö.

AFRIKA UTANCI

Mavi uzaylarca denklem pişmanlığı yaşantılarımızın,
Goril gülüşlerinde Afrika.. siyah tamamları yankılarında.
Baubab dallarında bir çiçek.. nen, korku
Baykuşlar, örümcekler kelle avcısı karıncalarla..

Oysa bir silah var Madagaskar'da, namlusu özgürlüğe açık
Mau-Maular'ın siyah tenlerine yağlı kurşun çiçekleri...
Kırmızı taş yüreğin uygarlığına karşı yiğit Afrika
Böcek insanların sarı - düşsel sabahlarında,
Saz kulübelerini bir kav gibi tutuşturan
Roketlerin kara mutluluğunuzu parçalayan
Çelik mavileri..

Utaniyorum sizden yalınayak kadınlar, doğal yaratıklar
Büllüğü güneşte sünmüş zenci çocukları.
Hiç duyuyorum, uzak ülkelerin stenli, beyaz yamyamlarına
ki silahları ulu haklarca eşit olmayan yiğit Afrika
Yenilmez yüzlerinizin namuslu ışınlarını öpmek istiyorum,
Ölüm güneşlerini, turuncu kumlarımızı, goril gülüşlerini...

Mehmet A. TUNCAY

ÜÇ KİTAP

Kemal ÖZBAYRI

"L'ouvrage historico - géographique de Seyfi Çelebi" Seyfi Çelebi'nin tarihe ve coğrafyaya ait eseri gine İstanbul Fransız Arkeoloji Enstitüsü tarafından yayın alanına çıkarılmıştır.

Joseph Matuz, Macar asıllıdır. 1956 yılında Fransa'ya sığınmıştır. Budapeşte'de Türk Dili ve Edebiyatı tahsili yapmış, sonraları Strasbourg'da Prof. René Giraud'nun yanında üç yıl okumuştur. Bugün Alman Üniversitesinde Freiburg Brisgau'da Edebiyat Fakültesinde Türk dili doçenti olarak görevlendirilmiş bulunmaktadır. "Kitab-i tevarih-i padişahan-i Hindu ve Hitay ve Keşmir ve vilayet-i Acem ve..." diye başlayan Seyfi Çelebi'nin kitabı, eserin sonunda Arap harfleriyle, aynen alınmıştır. J. Matuz'un kitabı 229 sayfadır. On altıncı yüzyılda yaşadığı bilinen Seyfi Çelebi için yazar, kitabının baştarafında ilginç bir açıklama yapmaktadır.

Kitapta geniş bir bibliyografya yer almaktadır. Asıl metnin çok doğru bir tercümesine de yer veren yazar, önsözünde Prof. René Giraud, Prof. Claude Cahen, Prof. H. R. Roemer, Prof. Müller'e, Sinolog U. Unger'e teşekkür ettikten sonra şunları yazmaktadır : "İstanbul Fransız Arkeoloji Enstitüsüne ve

Dünyaca haklı bir şöret yapmış Hitolog profesör M. Emmanuel Laroche'un yönetiminde İstanbul Fransız Arkeoloji Enstitüsü başarılı bir dönemi idrak etmektedir. Söz konusu üç önemli araştırmanın dışında Enstitüce büyük bir başarıyla yürütülen çalışmalar ayrı bir yazımızın konusu olacaktır.

Kafkas dilleri ve geleneklerine ait Anadolu belgeleri beş cilt halinde ayrı ayrı tarihlerde yayınlanmıştır. 1930 yılında Sapanca gölünün güneyinde Kırkpınar köyünde "Hüseyin Bey" den faydalanarak ilk çalışmalarına başlayan yazar, otuz sekiz yıl sonra eserinin beşinci cildini vermiş bulunmaktadır.

Araştırmacı M. Georges Dumézil halen Collège De France profesörlerindedir. Yüksek Araştırmalar Okulu'nun da müdürüdür. Documents Anatoliens Sur Les Langues Et Les Traditions Du

Caucase, Kafkas Dilleri Ve Geleneklerine Ait Anadolu Belgeleri'nin bu beşinci cildi Abkhaz'lara ait araştırmaları kapsamaktadır. On bir metinden ibaret bulunan kitap 200 sayfadır. Ve Fransız Arkeoloji Enstitüsü'nün yayınları arasında yirmi birinci kitaptır.

Yazar, önsözde "M. Emmanuel Laroche 1965 yılından bu yana yardımından esirgememiş ve Anadolu belgelerinin yayınlanmasını sağlamıştır." demek suretiyle Fransız Arkeoloji Enstitüsü'nün değerli müdürünün çalışmalarını dile getirmiştir.

Paris'te A. Maisonneuve tarafından basılan kitabı yazar, doktor Cahit Beşgür'ün adına armağan etmiştir.

İkinci kitap Joseph Matuz'un 8 haziran 1965 yılında Strasbourg üniversitesi Edebiyat ve Beşeri İlimler Fakültesinde hazırlayıp sunduğu doktora tezidir.

da şiir çıkıyor. Örneğin, Güney'in geçen sayısında 14, daha öncekinde 16 şiir vardı. Yazı kurulumuzca uygun görülmesine karşın, tümünü yayınlamıyoruz. Şiirde kısıtlama yapma zorunluğu doğuyor. Dilde, şekilde ve fikirde yeniliği benimseyen tutumumuz, eski kalıplar içinde eski dille oluşmuş ve eskiyi savunan yazı ve şiirlere de yer vermeğe engel oluyor. TDK kurallarına uymamız gerekiyor. Millî Eğitim Bakanlığı bile, imlâ klavuzuna uymayan okul kitaplarını kabul etmiyor. Öte yandan okullarımızda Türkçe ve edebiyat öğreten bazı öğretmenlerimiz, gazete ve dergilerde, hatta basılı kendi eserlerinde bir türlü eskiden ayrılmıyorlar, arınmış Türkçeye ve yeni imlâ kurallarına uymuyorlar. Bu, ayrı bir tartışma konusudur. Özentiyeye, yapmacılığa ve uydurmacılığa saplanmadan doğru bildiğimiz yolumuzdan yürümeğe çalışacağız.

Geçen sayımızda bir arkadaşımız Güney'de, bir bayan ozanımızın kitabını eleştirdi. Eleştiriden çok, yüz kızartıcı bir durumun açığa vurulması idi. Yine geçen ay Hisar Dergisinde iki bayan ozanımızın birbirlerinden aşırma ve aktarma olayları söz konusu edildi. Hafta Sonu'nda genç bir ozanımızın şiirinin birinci mısraı, ünlü bir ozanımızın bir şiirinden kopmuştu. Ve abc'de "Olaylar ve Alaylar" köşesinin yazarı, bir "Sanat Polisi" gereğine inanıyordu. Eskilerin "İntihal" dedikleri aktarma ve aşırma işi bizim de gözümüzden kaçabiliyor. Bir sanat polisi örgütü kuramayacağımıza göre, sonradan da olsa, okullarımızın bizi uyarmaları faydalı olacaktır. Bu, gerçekten utanılacak durumdan söz etmek bile sıkıcı oluyor, değil mi ?

G Ü N E Y

DOLAYDAN YAZILMIŞ 9 NUMARALI AŞK BİLDİRİSİDİR

hep tuttuğum boşluklar, hep serin menekşeler, yaşlı bir aşk ve romantizm küskün bir mevsim soluk camlarda yaşanmış ilâle boğazda yitirilmiş o eski şilepler, kaçakçı tayfalar..

halkım benim, didindiğim, kurşunlanıp öldüğüm, sonra sürüklendiğim bulanık renklerini gelip durulardınız, ak ederdimiz ve uzun bir rapsodi, titrek kemanlar senlikler başlardı, fişekler ve maytaplar oynak bir ispanyol gecesinde kotuma girerdiniz..

gözlerinde bir sessiz çığlık dünyamızın sokakta, evde ölüm, pazarda lpliklerimiz sonra uzun bir yumruk o kokmuş gövdelere yükselmiş güneşlerle, adamlarla, aşklarla sonra ilk gün, ilk bayram ve ilk merhaba yeniden açan çiçek ve yeniden alınan soluk..

bunca söylev verdim, küf kokulu anbarlar, kaçak dostların öyküsünü söyledim tansız gecelerin, yeşil bir yaprağın uzanmış kollarınıla o vakit dünyamıza bakardı gagarın, denizlere ve milyarla aşka..

halkım benim, koynunda it akşamlar, hergele saatlerde kanımız çekilirdi dağlarda çığlıklarla bizi kan kusarken görürdünüz, modern bir gülüşle yanımızdan geçerdiniz ateşimiz yanardı o rahat koltuklarda bildiriler yayınlardık yorulmuş ve sessiz..

burası dolay dedim, yorganı sırtlayıp geldim tok sesli bir adam, kurultaylar ve birçok partiler gördüm tutsaklık paralarla çoğalıp gidiyordu, yanıp tutuşuyordum sonra meyhaneler, susuk ve bübürlü şarhler ve de pıgal..

şimdi kirlü sularda bir çulluk sazları döğer. ah o kutsal yenilik, kuşlarla, yosunlarla alevler uykulu gözlerinizden öper bir sabah ateşine dururuz en içli sarkılarla..

ömer nida

SABAH OLDU

Camlar dün akşam islandı
Önce yağmur yağdı sonra kar
Lambalar yaniverdi ansızın
Koşarak gittiler insanlar

Yaşamak isteyen dilencinin
Avuçlarına hep kar doldu
Buğulanmağa başladı camlar
Dilenci öldü sabah oldu

Ali ÖZCAN

müdürü Prof. Emmanuel Laroche'a çalışmamızı yayınlamak lütfunda buldukları için bilhassa teşekkürlerimizi borçluyuz."

L'Ouvrage de Seyfi Çelebi
Historien Ottoman
Du XVI e siècle

Edition Critique, traduction et commentaire par Joseph Matuz

Librairie Adrien - Maisonneuve Paris

Kitabın baskı masrafları için bir iki söz etmeden geçemeyeceğim. Arap harflerine ait klise Almanya'da hazırlanmış, baskı masrafı olarak da sekiz yüz nüsha için kırk bin lira ödenmiştir.

Üçüncü kitap Erzurum Atatürk Üniversitesi San'at tarihi doçenti B. Rahmi Hüseyin Ünal'ın eseridir. Kitabın adı Erzurum ve çevresinin eski islâm anıtları Les Monuments Islamiques Anciens de La Ville D'Erzurum et De Sa Région.

Kitap şu bölümlere ayrılmıştır : Önsöz, Başlamadan önce, Bibliyografya, Tarihsel giriş, Kronolojik tablo, Topoğrafya ve Surlar, Kale Camii, Saat Kulesi, Büyük Cami, Yakutiye Medresesi, Ahmediye Medresesi, Çifte Minareli Medrese, Üç Türbeler, Karanlık Kümbet denilen Sadrettin Türbesi, Gümüşlü Kümbet, Rabia Hatun Türbesi, Cimcime Sultan Türbesi, Tercan'da Mama Hatun Türbesi, Miyadin'de Ferruh Hatun Türbesi, Tercan'da Mama Hatun Kervansarayı, Çoban Dede Köprüsü, Sonuç, İndeks.

139 figürle 147 fotoğraf esere ayrı bir zenginlik vermektedir. Janine Sourdel - Thomine kitabın yazarını şu sözlerle kutlamaktadır : "Dekorasyon motiflerinin tipolojik tasnifinde ve mimari analizde, gerekli krokilerle desenlerin yapımında büyük bir yetkiyle gösterdiği çaba takdir edilmeğe değer."

B. Rahmi Hüseyin Ünal Fransız Arkeoloji Enstitüsü sayın müdürü Prof. Emmanuel Laroche'un gösterdiği ilgiyi minnetle karşıladığını önsözünde bilhassa belirtmektedir.

Kitap, diğer iki eseri yayınlayan kitabevi tarafından basılmıştır.

SALIM AĞIRBAŞ ile Bir Konuşma

Konuşan : Abdullah EDEN

Salim Ağırbaş, bir müzisyen ailenin çocuğu olarak 1935 yılında İstanbul'da doğdu. 10 yaşında müzikle ilgilenmeğe başladı. Davulunu da o yaşta eline aldı ve bir daha bırakmadı. Ortaokul mezunu ve evlidir.

Ağırbaş, ünlü orkestralarımızda uzun süre çalıştı. Bir ara, iki yılını da Avrupa'da geçirdi. Halen özel bir dershanesi, kendi adına kurduğu bir show orkestrası ve davulla ilgili yayınlanmış iki kitabı vardır.

Salim Ağırbaş, özel dershanesinde öğrencilerle uğraşır dururken, bizimle de ilgilendi. Sorularımızı sorduk :

— Davulun müzikte ve orkestradaki yeri ?

— Davul, müzikte ve orkestrada ritim anlamının temel taşıdır. Daha doğrusu bir direksiyon durumundadır. Nasıl ki, direksiyonsuz bir otomobil kontROLSÜZ ise, davulsuz bir orkestrayı da bunun gibi düşünebilirsiniz.

— Türkiye'deki müzik çalışmaları ?

— Üzülerek söyleyebilirim, Türkiye'deki müzik çalışmaları son yıllarda gitgide kötüye yönelmektedir. Bunun nedenlerinden biri, Türkiye'ye kaliteli ya-

yabancı orkestraların gelip bizlere birşeyler öğretememesi, bir de gürültülü müziğin bizde bir özentiden ileri gide-memesi. İyi orkestralarımızın çoğu bozulmuş, bir kısmı dağılmış ve bunların yerlerini uzun saçlı, müzik kültüründen yoksun, tipsiz ve özentili üzerine kurulu gürültücü orkestralar almıştır.

— Caz ve hafif müziğin Türkiye'deki durumu ?

— Caz müziği, klasikten sonra en köklü ve felsefeye dayanan bir müzik türüdür. Popüler müziği yüzde yüz yapamadığımızı göre, caz müziğini de gereğince yapamadığımız gerçeği ortaya çıkar. Ama yine de, caz müziğinde bütün dünyada yüzümüzü güldürecek elementlarımızın var olduğunu öğünerek söyleyebilirim.

— Müzikte eksik yönlerimiz ?

— Müzikteki asıl eksik yönümüz, halkımızın müzik kültürünün az oluşu gerçeğine dayanır. Örneğin, gitarı yeni eline almış bir kişi ile, virtüöz bir gitarıcıyı halk ayıramıyor. İkisine de aynı tezahüratı yapıyor. Gerçek böyle olunca, önemli bir sorun ortaya çıkıyor. Virtüöz gitarıcı, anlaşılmadığı için bir köşeye itiliyor ve üç günlük öbür müzisyen ise, kendisine yapılan tezahürattan birşeyler çalabildiğini sanıyor ve aynı düzeyde kalmağa mahkûm oluyor. Bunun yanı sıra, yönetici özel konservatuarlarımızın az ve yeterli olmayışını da söz konusu edebiliriz.

— Kişisel çalışmalarınız ?

— Kişisel çalışmalarım, hiç bir çıkar gözetmeksizin benden sonraki kuşağa önder olabilme niteliğindedir. Örneğin, açtığım özel dershanemde ve yazdığım kitaplarda bildiklerimi gençlerimize öğretmekteyim; ileride beni de geçip kendilerinden sonrakilere birşeyler öğretebilsinler diye. Ben şuna da inanıyorum ki, bir memleket yalnız fabrika yapmakla değil, kişilerin bildiklerini diğerlerine öğretmelerile ilerler.

— İlerisi için düşünceleriniz ?

— Müziğimiz üzerine bir sürü baltalayıcı engel olucu olaylar süregiderse, bu konuda ilerleyebilmemiz kolay olmayacaktır. Bana gelince; özel dershanem, kitaplarım ve kurduğum yeni orkestram ile çeşitli yeniliklere çaba harcamaktayım.

SANATÇI BABAYA SESLENİŞ

Ayaklara mı düşecekti eşitsizlik ?

Adalet,

Sakız mı olacaktı ağızlarda ?

Sır alamamış,

İyi pişmemiş porselenler gibi,

Yanru yanru yaratıklar mı olacaktı ?

Güzelî inadına güzel,

Çirkinî inadına çirkin mi

Yaratacağı yaratan ?

Topalı neden topal ?

Körü neden kör ?

Ve neden eksik

Bazı kişilerin tahtası ?

Yetimin gözyaşında eriyor bak,

Delinin kahkahası

Sanatçı baba, sanatçı baba !

Çoğu kez,

"Adaletin bu mu?"

Diyesi geliyor insanın

Bu güzelim dünyada!.

İbrahim AKDOĞAN

Bazı yıllar, daha çok olur yağmuru Adana'nın.

Yine böyle yağmurlu bir akşamdı. Orduevi salonunda, Ticaret Lisesinin tertiplediği gece vardı. Eskilerle yeniler ve öğrenci velileri bir araya toplanmışlardı. Öğrenciler şiirler okuyorlar, şarkılar söylüyorlardı. Fıkralar, monoloğlar birbirini izliyordu. Eskiler, okul yıllarındaki anılarını anlatırlarken, kahkahalar artıyordu salonda.

Yağmur bütün hızıyla yağıyordu. Doğudan esen şiddetli fırtına, Orduevinin önündeki büyük okalıptüs ağaçlarını söküp götürcekti sanki.

Bir ara salonun holüne, ağaran saç sakalı karmakarışık bir adam girdi. Üstündeki ceket ve pantolonun rengi yamadan, kirden belli olmuyordu. Pabuçlarının bağcıkları yoktu. Sağ ayağının baş parmağı dışarı fırlamıştı. Elinde boşalmış bir ispirto şişesi vardı, Sarhoştur. Yağmurdan sırlıklam olmuştu.

Salona girmek isteyen yabancıya, görevli öğrenciler engel oldular. Bu garip adam sarhoştur. Güçlülük konuşabiliyordu. Salona alınmayınca, içerde eski öğretmenlerden birinin bulunup bulunmadığını sordu. Öğrencilerden biri, içeri giremeyeceğini, ancak durumu İrfan Tuğberk'e anlatacağını söyledi. İrfan Tuğberk okulun müdürüydü. Ya-

Bir Yabancı

Fikret AKARCALI

bancı adam, İrfan Beyle görüşmek istiyordu aslında.

Aradan birkaç dakika geçti. İrfan Beye durum anlatılmıştı, kapıya kadar geldi.

— Kim aradı beni? diye görevli öğrencilere sordu.

— Gitti efendim, dedi biri.

— Peki, giderken birşey söylemedi mi?

— Söyledi efendim, ben Zihni Bayo'yum dedi.

— Ne diyorsunuz? Öyleyse onu mutlaka aramalısınız, mutlaka bulmalısınız.

Çocuklar dışarıya fırladılar. Ama Zihni Bayo'yu bulamadılar. Döndüler gerisin geriye. Fırtına sürüp gidiyordu. Gök-gürültülerine karışan yağmur sağnak halindeydi.

Zihni Bayo, kaybolmuştu gecenin karanlığında...

Kimdi bu Zihni Bayo?

Yıllarca önce, bu okulda aritmetik, muhasebe ve Türkçe dersleri veren olgun bir öğretmendi. Aslen Selânik'liydi. En verimli çağında Petrol Ofiste görev almıştı. Orada yükselmiş, yükselmişti. Öyle duymuştum, öyle biliyordum ben...

Ah, benim sevgili hocam, seni altüst eden sebepler neydi? Oysa, bize ne çok öğütler verirdin.. Hep iyiyi, hep doğruyu aramamızı söylerdin, Yıllarca okuttuklarını, öğrettiklerini iş hayatımıza uyguladık, faydalar ve başarılar sağladık. Şükran borçluyuz sana. Şimdi, alkol kokan dünyandan bir sıyrılabilsen, şu satırlarımı okuyabilersen.. Bu bir davettir Hocam. Gel Adana'ya, Yetiştirdiğin öğrencilerin burada, sevgi ve şük-

ran hisleriyle dolu, sana hizmet etmek için bekliyorlar.

Hiç unutmam, yarımazlık yapan rahmetli Kemal Güçlü'yu karşınıza almış nasihat ediyordunuz. Sonra bize döndünüz ve:

— Bu yılların kıymetini biliniz, dediniz. Kaderin ve zamanın sizlere neler hazırlayacağından haberiniz yoktur şu anda. Mümkün olsa da şimdi, yirmi beş yıl sonraki hayatınızdan bir pencere açabilsek ve yirmi beş yıl sonraki sizi, size gösterebilsek; belki aklınızı oynatırsınız, belki de intihar edersiniz.

Oysaki, yirmi yıl sonra siz ne halere düştünüz, Hocam...

Epey oluyor, İstanbul'da eski bir arkadaşım İmadettin ile karşılaştım. Sizden sözettik Hocam. Arkadaşım, meyhanelerden birinde, sizi pek perişan durumda görmüş. Şaşkınlığından size yaklaşamamış. Sonra, çok akşamlar beklemiş aynı meyhanede, gözleri yaşlı. Bir kez daha uğramamışsınız oraya.

Geçen gün, okulumuzun eski öğretmenlerinden Nevzat Güven beyi bir gazinoda gördüm. Konuşma sırasında, yine sizden söz açıldı. Durumunuzu anlattım. Çok üzüldü.

— İlk defa senden duyuyorum, yazık olmuş Zihni'ye, dedi.

Bilmediğim bir meyhanedeydin şimdi, belki.. Anılarınız ve kişiliğiniz önünde, hürmetle ve kederle eğiliyorum, aziz Hocam!...

SENDEN ARTA KALAN

★

Piyale GÖNÜLTAŞ

6

Bütün insanları öldürmek geliyor içimden. Çevremde sevdiğini sevdiğini sanan zavallı çehreler. Suratlarına karşı haykırarak istiyorum. Aldattıklarını, aldatıldıklarını. Ama neye yarar bu? Bu erken gidişler, bu çarçabuk gelmeyişler, bu amansız bekleyişler niye? Hep aldatmak, aldatılmak için mi? Yaşamak, bir gülüş karşısında yalan söylemekten, titreyen bir elde yükselen kadehten mi ibaret yalnız? Neden böylesine kötümseriz...

Beni sen değil, sensizlik yıktı. Ben yoksunluğunun esiri oldum. Bundan böyle sen hep, bahar kokan taze toprakların esiri olacaksın. Lânet edeceksin anılara. Bekleme sakın. Artık hiç dönmiyeceğim sana...

7

Geçenlerde bir dost senden sözediyordu. Dinledim.. gidiyormuşsun. Hem öyle sessiz, öyle suskun gidiyormuşsun. Neden? Suskunluğun niye? Düşündüm.. Talihin ne za-

man güleceği belli olmaz derler. Talihin ne zaman sırt çevireceği de belli değil oysa. Sana öyle alışmışım ki. Gördüğüm her güzel şey senin eserindi. Zaten yaşamak ta seninle güzeldi. Sensiz yaşamaktansa gitmek, hiç yaşanmayan yerlere gitmek daha iyidir. Anlıyorsun değil mi? Ölüler kenden söz ediyor...

Kızma bana sakın. Belki "bekle" dersin. Hiç düşündün mü, ben bu yokluğa dayanabilir miyim? Gücüm yeter mi sensiz ömür törpülemeye. Gideceğin yaklaştıkça geçenleri daha iyi düşünüyör ve daha iyi anlıyorum. Ama hepsinde gidişinden doğan bir hüznün var şimdi.

8

Ergeç bitecekti bu yasak yasak bakışlar.. bu herkesten kışkırdığım mutluluk...

PIYALE
GÖNÜLTAŞ

HÜZÜN ÇIKMAZI

— Şiirler —

1 Ocak'ta çıkıyor

GÜNEY YAYINLARI

Bu sarhoşluk ergeç geçecekti. Yeşil yapraklar sonbaharlarını yaşarken dökülüyorlardı. Giderlerdi bir hüznün yığını halinde.. Senin de birgün gideceğin bunun gibi bir geçektir. Bir zehire alışır gibi alıştım sana. Aslında sen zehir olmaktan çok uzaktın. Seni düşündüğüm, seni hayallediğim zamanlar bir mutluluk meltemi esiyor ruhuma derinden derine. Seninle gözüme diken dünyanın en büyük hazinelerine sahipmişim gibi bir his duyuyorum. Seni düşünmek, seni yaşamak ne güzel şey... Tutuyorum seni gönlümün en derin yerine saklıyorum. Üzerine en mavi umutlarımı, en yeşil duygularımı örtüyorum. Bazen kahkahalarımı yolluyorum sana, bazen gözyaşlarımı.. Tutuyorum duvarlara adını yazıyorum. Uyuyup uyanmak arası her gece seni okuyorum. Rüyalarım hep sana koşuyorum, ama bir türlü ulaşamıyorum. Her defasında kollarım boşlukta uyanıyorum. Ellerim terden sırlıklam, dudaklarım küskünlüğümünden kıvrık.. Karanlıkta seni çiziyorum boşluğa gözyaşlarıyla. Ama seni çağırıyorum tüm gücümle. Sana gelemezim böyle kırık, böyle perişan.

9

Bu insanlar niye böyle rezil? Neden hep ulaşamadıklarına hep çamur atıyorlar? Yaşadığımız acun hep çamurlarla sıvanmış sanki.. Hangi yöne adımımızı atsak biraz

Bir ZİYA İLHAN ZAIMOĞLU Vardı...

Atuf ÖZBİLEN

Ben istiyordum ki, Yusuf Ziya İlhan Zaimoğlu hakkındaki bu yazı, İdris Ahmet Pura imzası ile çıksın. Rica ettim kendisine, "Bu, benim için çok zor!" dedi. Sanki Ziya İlhan'ı yenile kaybetmişti, öylesine duyuluydu. Fakat yine de bize, ölümünden sonra yazdığı bir şiiri verdi ve geride kalan uzun yılların acı ve tatlı anlarından uzun uzun sözettii.

Ziya İlhan, 1906 yılında Üsküp'te doğdu, Babası Necip, annesi Fehime idi. On yedi yaşlarında iken Anayurda göç etti. Eski Mısırçarşısında bir yorgancının yanına girdi ve orada çalışmaya başladı.

Yorgancı kalfası Ziya İlhan, kıta çavuşu olarak askerliğini Kırklareli'nde yaptıktan sonra Yıldız'daki polis kursuna katıldı ve birincilikle mezun oldu. Önce Eminönü merkezine, sonra Antalya'ya tayin edildi. Antalya'da uzun süre kaldı. Oradan Adana'ya ve sonra da Dörtüyl'a atandı. Hatay'ın Anavatana ilhacında irtibat memuru idi. Güney kentlerimizde geçirdiği uzun memuriyet yıllarında güneşe o kadar ısındı ki, rahatlıkla O'na, "güneyle bir şair" diyebildik.

Adana'da, öğretmen arkadaşlarının teşviki ile lise bitirme imtihanlarına girdi ve

kazandı. Ankara'da, ikinci şube komseri iken Hukuk Fakültesine devam etti. Fakülteyi bitirdi ve uzun yıllar hâkimlik yaptı. Kısa bir süre, serbest avukatlık da yaptı. Müvekkilleri hep fakir kimselerdi. Pul paralarını bile kendi verirdi. Kazandığı davalardan da pek birşey alamazdı. Baktı, olacak gibi değil, tekrar memuriyete döndü. Memuriyette son görevi, Sosyal Sigortalar Kurumu İstanbul Şubesi Hukuk Müşeviri idi. Artık kalbi sıkıştırıp duruyordu kendini. 1965 yılının 25 Ağustosunda, fuar için gittiği İzmir'de, bir kriz daha geçirdi ve artık kurtaramadılar onu. İzmir'de top-rağa verdiler.

İyilik sever, idealist ve dürüst bir insan olmakla beraber Ziya İlhan, müthiş bir iradeye sahipti. Çevresine çabuk uyar ve kendini sevdirirdi. Çocuğu olmamıştı. Bütün hayatı boyunca buna yakındı durdu.

Ziya İlhan Zaimoğlu, 1931 de İdris Ahmet Pura ile birlikte "Bir Ses İki Nağme", 1936 da "Portakal Bahçeleri", 1946 da yine İdris Ahmet'le "Memleket Havası" ve 1964 te de "Mevsim Yağmuru" şiir kitaplarını yayınladı. Ahmet Kahvecioğlu'nun düzenlediği "Antalya Şiirleri Antolojisi" nde de üç şiiri yer almaktadır.

daha batıyoruz. Biraz daha küçülüyor evren gözlerimizde...

Artık yaşamak istemiyorum burada. Boğuyor bu koca koca duvarlar beni. Bu koskoca ağaçlar, bu masmavi gökyüzü içime huzur vermiyor eskisi gibi. Zaten gökyüzü mavi değil aslında. Kapkara, korkunç, pis bir karanlıkta. Onu mavi gören iyimser insanların gözleri. Bir zamanlar bizim için de maviydi gökyüzündeki bulutlar.

Eskiden de yaşamak istemezdim ben. İçim içime sığmazdı. Ama sevinçtendi o zaman. Şimdiki ise kederden, bıkkınlıktan, dünyanın iki yüzlü riyakârlığından. Yaşama gücüm yavaş yavaş başladığı yere geliyor. Yaklaştıkça gözümde gerçekler daha bir kötü, daha bir çekilmez oluyor. Ve bir

gün herşey gibi yok olacağım ben de. Birgün ak ak olmuş saçların, titreyen parmakların, donuklaşan gözleriyle beni hatırlayacağına inanıyorum...

Bunlar senin için yazdıklarımın ilki değil, sonuncusu da olmayacak. Sen satır satır içimdesin. Birgün beni untsan bile, geçmişti hatırlatan ufak bir şeyde, örneğin bir şarkıda, bir çiçekte, gizli bir sözde daima için sızlayacak. Kalbinin en gizli en kuytu köşelerinden damarlarına bir sızı akacak seni ağlatan. Ne demiştii şair;

"Herşeyi, evet herşeyi unutabilirsin
Hatta bütün yazdıklarımı satır satır
Kahırsa içinde bir derin sızı kalır"

10

SEVGİNİN ARMAĞANI

Bahçemin yoluna gel, sevgilim. Sana kendilerini göstermiş can atan çiçeklerin yanından geç. Gün batarken bir görünüp kaybolan ışık mucizesi gibi, arada rasgele bir sevinçle duraklıyarak, yanlarından geç.

Sevginin armağanı utangaçtır. Adını bir türlü söyleyemez. Gölgelekte kayıp gider. Tozlarda yalnız bir sevinç ürpertisi bırakır. İster yetiş ona, ister elinden kaçır. Ama ele geçirilebilen ancak cılız bir çiçektir. Ya da alevi dalgalanıp sönen bir kandil.

R. Tagore

Aşk yasaları heryerde birbirine eşittir. Ama biz, birbirimiz için yaratılmamışız. A-payrı dünyalarımız... Yaşama gücüm azalıyor artık. Bir an evvel sana ulaşmak, ellerini tutmak istiyorum. Oysa ellerin de, gözlerin de çok uzaklarda...

Seni gördüğümde bu kötü sonuçtan habersizdim, Mutluydum.. Mutluluğumu çaldırdım şimdi. Tadılmamış zevkler içimdeyim. Gözpunarlarımda her an iki damla yaş. Herkese bir sevdâ masalı anlatmak istiyorum "Bir varmış, bir yokmuş" diye başlıyan.... Aşk, bir şarkı oldu şimdi başka gözlerde okunan, başka gözlerde saklanan... Kalbimde bir yığın hatıra, bir yığın hüznün Senden Arta Kalan....

İSTEM

Duman halinde en güzel çağım
Savrulmadır öte beriye,
Bir gün toprağa kavuşacağım
Yağan kar gibi eriye eriye.

Ne var, durmadan böyle geçişte ?
Yolun sonunda bir mezar işte,
Dönün günlerim, dönün geriye.

Size bağhyım bütün varımla
Kahkahalarım, gözyaşlarım
N'olu, dünlerim dönün geriye.

Ziya İlhan ZAIMOĞLU

Hasan Kavrak

ZİYA İLHAN'IN ÖLÜMÜ

Kırk yıllık şair dostum sizlere ömür.
"Açık kalmış örtülü gözlerle"
Dönülmez bir yolculuğa çıktı.
Elele, başbaşa vermiştik halbuki.
Ardından yetişmek gerek,
Yolüstü şiirlerini geveleyerek,
Onun demek benim demek:

"Abuçem öldüğümde açık kalacak gözlerim,
"Yeryüzünde borcumu ödeyemedim sana.
"Yeşermiş tek filizim kalmayacak yarına."

"Bir tanıdık soruverse
"Çocuğun var mı diye
"Cevap veremez utanırım.

"Baba diye çağrılmanın özlemi
"İnsan yüreğini nasıl oyar
"Çocuğu olan bilmez.

"Tanrım, keremini esirgedi benden,
"Oysaki ben, beni bileli
"O'nu kerim tanırım."

Tevekkülle beklerken musalla taşında
Bir yavrunun sarmalanmış cenazesi
Bırakılverdi yanbaşında.
Saltanat arabasında yangırlırken üstat
Ayak ucuna yerleştirildi o çocuk,
Küçük dilimizi yuttuk!...

— Artık gözünü kapa ve git Ziya,
Her zaman demez miydin:
"Ömrümde ne mevki aradım ne para,
"Yalnız rahat ölmeği düşündüm bir ara."
Öyle rahat ölmüşsün ki
Darısı başımıza.
"Türk olmak şerefi yeter insana."

İdris Ahmet PURA

BİR YALNIZ ADAM

Rauf AYBEY

Saatler geceyarısını vurmağa hazırlanıyor. Yer yer vitrin ışıkları caddenin ortasına uzanmış. Bir vitrinin önu geçilince karanlık başlıyor. Herideki aydınlığa, başka bir ışıklı vitrine ya da seyrek sokak lambalarından birine varmak için insan sabırsızlanıyor âdeta. Ve cadde gecenin içinde uzanıp gidiyor.

Bu saatte sokaklar birden kalabalıklaşır. Bu bir dönüş saatidir. Gülüp şakalaşanlar, kadın ve erkek kahkahalarının kaynaştığı gruplar, sıcaklığı, sevgiyi bulacağını bilmenin rahatlığı içinde evlerine dönen mutlu kişiler... Bunların yanı sıra sükut, sönük, düşük omuzlu yalnız adamlar, şarkı mırıldanıp sallanarak kendi kendine konuşup gülen içkili kişiler de vardır bu saatte sokaklarda.

Yalnız olanların bir kısmı hızlı yürür. Gece bir yerde toplanmış, eğlenmiş ya da bir sinemaya filan gitmişlerdir. Yarınki işlerini düşünerek sokakta daha fazla kalmak istemezler. Bekleyenleri vardır evde, kapıyı çalınca açacak kimse-leri vardır. Yavaş yürüyenlerse eve dönmek güç gelenlerdir. Bir üzüntüleri, dertleri vardır çoğunlukla.

Karşı kaldırımında bir adam gidiyor. Kimse yok yanında; bu da tek başına bir adam. Işıklarda meydana çıkıp sonra gözlerden siliniyor. Çok yavaş yürüyor. Geldiği yerin zevki ya da eve dönmenin sıkıntısı içinde. Ellerini bazen ceplerine sokuyor, bazen arkasına bağlıyor. Vitrinlerin önünde duruyor. Orta boylu, saçları kırışmış. Olduğundan daha yaşlı kanısı veriyor vitrinlerin ışığında.

Bir sokağa saptı. Üç dört katlı bir apartmana girdi. Burada oturuyor küçük bir dairede. Anahtarile kapıyı açıp içeriye girdi. Kimse karşılamadı onu. Işık yanmıyordu, sıcak değildi içerisi. Karanlık, soğuktu, sevimsizdi. Yalnız yaşıyordu adam bu evde. Yalnız bir adam; tek başına biri.

Işığı yaktı. Hüzünlü bir aydınlık dağıldı her yana. Gölgesi vurdu bir duvara. Yalnız onun gölgesiydi duvarlarda dolaşan. Bir koltuğa çöktü. Bitkinlik vardı üstünde. Yorgun muydu? Hayır. Öyle yorulacak bir işi de yoktu o kadar. Omuzlarında, başında bir ağırlık duyuyordu. Her geceki gibi bir geceyarısıydı bu da. Eve girmenin sıkıntısı çökmüştü üzerine, kaplamıştı içini. Her gece gibi bu gece de kimseye bir şey diyemeden bir göze, bir yüze, bir sevgiye özlem içinde girecekti soğuk yatağına. Dertlerini, günlerini, gecelerini düşünenecekti. Geçmiş günlerinden yine bir çare, bir ışık arayacaktı. Anılarını zorlayarak yaşamına biraz renk katmağa çalışacaktı. Ama hep böyle mi olacaktı? Üç yıl önce annesi ölmüş, onun ölümüyle birden kara bir yalnızlığa gömülmüştü. Bir kardeşi vardı, uzaktı ondan. Duygularda ve kaygılarda çok uzak. Sonra akrabalar: Kan yakınlığını çıkar için sömürenler. Dostluktan habersiz dostlar. İşleri düşmediği zaman selâm bile vermiyen bir insan kalabalığı. İnsanlar, insanlar ve yalnızlık...

İşyerinde de soğuk bulurlar-

DOĞAN

Bir güneş doğardı
Alaca karanlıkta,
Sen doğdun, bilirdim.
Beşikte
Çocuklar ağladı,
Ben ağladım.
Senin her doğuşunda
İsimsiz sokaklara,
Kar yağardı...

Güzin SOYLU

dı onu. Kimse yüz vermezdi pek. Oysa onun iyi yüz göstermediğini öne sürerlerdi. Bilmiyorlardı insanlara nasıl can attığını, onları nasıl sevmek istediğini. Bilmiyorlardı ya da bilmek işlerini gelmiyordu. Cecaretsizdi, çekiniyordu, korkuyordu insanlardan. Açabilir miydi ruhunu, güvenebilir miydi? Bugün içten dinler görünenlerin yarın sözlerini ona karşı silah olarak kullanmayacaklarını bilebilir miydi?

Tozlanmıştı yine yerler. Her şey dağılmıştı. Bir kadın vardı, temizliğe gelirdi ara sıra. Çamaşlıklarını yıkar ortalığı toplardı. O gelmediği zaman evin içi çarşamba pazarına dönerdi.

Soyunmağa başladı. Çare yok, yatacağı. Bulamıyordu aradığını kolay kolay. Öyle dağılmıştı ortaklık. Bir söz aklına

Geride Kalan Yıllar

Farkında mısınız bilmem? Edebiyatımız bir durgunluk dönemi geçiyor. Nerede o, 1939 - 1945 yılları arasındaki canlılık. İkinci Dünya Savaşı, dünyayı kasıp kavurduğu, ulusları birbirine düşürdüğü yıllarda, hür ve bağımsız Türkiye'de genç sanatçılarımız eser vermekte âdeta birbirleriyle yarış ediyorlardı. Yeni - eski kavgası da o yıllarda başlamıştı. Orhan Veli, Oktay Rifat, Melih Cevdet "trio" sunun GARİP'i ile şiirimize alışmadığımız yepyeni bir hava gelmişti. Edebiyat çevrelerinde, gazete ve dergilerde hep onlardan söz ediliyordu. Gazetelerdeki sanat sayfaları genç kalemlerin yazılarıyla dolup dolup taşıyordu. Rahmetli Ataç ustanın her yazısı bir tartışma konusu oluyordu o zamanlar.

Bugünün sayılı şöhretleri hep o yıllarda yetişmiştir. Sait Faik, Sabahattin Ali, M. Ş. Esenal en olgun eserlerini o sıralarda verdiler. Orhan Kemal, Yaşar Kemal bu gerçek sanat havası içinde kişiliklerini buldular. Tarancı, Dranas, Tanpınar, Dağlarca, Arıburnu, Saba, Necatigil, Cumali'nin şimdi beğeni ile okuduğumuz şiirleri hep o yıllarda yazılmıştır.

Düşünüyorum da ne verimli yıllardı o yıllar. Piyasada kâğıt kıtlığı olmasına rağmen kitapçı dükkânları kaliteli kitaplarla dolup taşardı. Milli Eğitim Bakanlığının Dünya edebiyatından klasikler dizisi o zamanlar yayınlanmağa başlamıştı. Bir çok gazete güzel sanatlar için sayfalar ayırmış, Halkevleri de her ilde bir sanat dergisi çıkarmak için çaba gösteri-

yordu. Halkevlerinde yapılan sanat ve edebiyat toplantıları, tiyatro oyunları çevrede büyük bir ilgi topluyordu. Tiyatromuzun gelişmesinde o zamanki Halkevi çalışmalarının hizmeti unutulabilir mi?

O yıllarda hemen her ilde birkaç dergi yayınlanırdı. Bunlarda çevrenin folklor ve sanat olayları yansıtılır, yetenekli gençlere yazı yazmak olanakları verilir.

Dil devriminin en canlı zamanı da o yıllara rastlar. Anayasadaki bazı deyimlerin, ayarın, bakanlıkların ve bazı Devlet dairelerinin adları bu sıralarda Türkçeleştirilmiştir.

Yarın Türk Edebiyatının sanat, edebiyat ve dil gelişmesini yazacak olanlar, bu verimli yıllar üzerinde bir hayli duracaklardır sanıyorum.

Sükrü Enis REGÜ

Milyarder olmak için RESİM SATIN ALINIZ

J. P. Crespelle'den Çeviren
Hasan KAVRUK

1945 yılında 20,000 franga (600 T.L.) kolaylıkla satın alınabilen bir Buffet şimdi 6 milyona (180.000 T. L.) müşteri buluyor ve bir Vlaminck, dört yıl öncekinden dört milyon fazla ediyor.

Tablo satışları bu yıl bütün rekorları kırdı. New York'ta bir Rembrandt 33 milyon T.L., farkına varılmamış bir Fragonard 13 milyon T.L.'na el değiştirdi.

Paris'te geçen hafta bir Sisley mezatta 2 milyon T.L. ve bir Corot 2 milyon 70 bin T.L. fiyat buldu. Aynı Corot geçen yıl 1 milyondan az bir değere alınmıştı. Kâr bir milyon T.L. civarındadır.

Tablo alım satımı zamanımızın en kârlı işlerinden biri olmuştur. Altından daha emin bir kıymet, 1900 yılında 500 frank değer bulan bir Cezanne, bugün 300 milyon franka satılıyor.

Bu iş için büyük sermaye yatırımına da pek lüzum yok. J. P. Crespelle 50 yıldan beri amatör ve tüccarlar tarafından denenmiş reçeteleri size aşağıda vermektedir.

M. Andre Malraux, Millet Meclisinde Milli Eğitim Bakanlığı bütçesini sunarken "Paris'de sinemadan çok resim galerisi var." demişti. Gerçekten Paris'te 350 sinemaya karşılık,

Hasan Kavrak

400 galeri bulunmaktadır. Resim, Fransa'da "büyük bir endüstri, büyük bir iş," olmuştur.

Bu galeriler her gün amatör ve meraklı çeşitli insanlarla dolup taşar. Charpentier Galerisinde bir ayda 250,000 ziyaretçi kaydedilmiştir.

Büyük iş adamları ve sermaye sahiplerine eğer bundan 30 yıl önce bir resim galerisine yatırım yapmaları teklif edilseydi, bu iş adamları teklifi tebessümle karşılar ve alay edip geçerlerdi, ama bugün için son derece ciddi bir yatırım olarak karşılanmaktadır.

Resim alım satımı her devirde iyi bir borsa oyunu telakki edilmiştir, Mme. de Sevigne bile kızına resim satın almayı tavsiye ediyordu, 1904'de genç ve kabiliyetli ressamların eserlerini satın almak gayesiyle bir genç amatörler şirketi kuruldu. Bu şirketin adı, "Peau de l'ours: ayı derisi" dir. Şirketin statüsüne göre, müştereken alınan tabloların on yıl sonra satılması icap etmektedir. Gayesi, yeni resmin en iyi para bağlama yollarından biri olduğunu ispat etmektir. Satış, 1914'de harbden az önce yapıldı ve görüldü ki, 1904 de bir kaç frank ödenerek satın alınan Picasso'lar, Matisse'ler Bonnard'lar, Vlaminck'ler daha o gün binlerce altın frank etmekteydi. Halen bir Amerika müzesinde olan ve o sırada Picasso'dan 500 franka alınmış olan "La Famille des saltinmanques: Şarlatanlar Ailesi" 11,500 etti.

Günümüzde "La Peau l'ours" misali pek çok amatör şirket mevcuttur. Ekonomi yönünden resmin bu derece büyük bir kıymet kazanması, alışılmış borsa oyunlarından değişik bir karakteri olmasındır. Son Dünya Harbinden bu yana, resim emin bir kıymet sığınağı olarak kabul edilmiştir. Devalüasyon (kıymet düşüşü) halinde altından daha süratle yükselmektedir. Pratik olarak hazinece düşürülmiyen bir zenginlik kaynağı olarak kabul edilmektedir. Resim, borsada meçhul ihtikârlara yol açmaktadır. 1900 yılında Vollard tarafından 500 franka satın alınan bir Cezanne

Sonu 15. sayfada

geldi. Düşünürün biri ne demişti : "Her gün istemediğim iki şey yaparım : Geceleri yatmak, sabahları kalkmak." Ne de iyi söylemiş. Onun için de öyleydi. Gece yatmak ne zor. Uyuyabilmek. İyi uyunmayan bir geceden sonra sabahleyin kalkmak ta çok güç geliyordu insana. Ne de olsa gündüzler daha iyi. Oyalanıyor işlerle. Bazan yalnız geziyor, bazan da bir arkadaşla bir yere gidiyor. Gündüzler iyi. Güneş bulutların arkasında bile olsa, dost insanlara. O çekilince dünya altüst oluyor. Dertlilerin cefası o zaman başlıyor.

Yatağına girdi. Uykusu yoktu yine. Sağına, soluna dönmeğe başladı. Bir şimşek çaktı kafasında birden. Kimi zaman çakardı böyle şimşekler. Ama bir sonuç alamazdı ki. Neden yalnızdı, bir daha düşündü. Annesinin sağlığında evlenememişti. Bunun çeşitli sebepleri vardı. Bu arada çekeceği zorluk korkutmuştu onu. Annesile karısını bağdaştırmak güç görünmüştü gözüne. Çok sevdiği annesinin üzülmesi, karısının mutsuz kalması. Kendini beğenilenlere ve kendi beğendiklerine ilgi gösterememişti bu yüzden. İşin kolayına kaçmış, bu sorunu en kısa yoldan çözümlenmişti. Annesi öldükten sonra yalnızlık iyice yüklenmişti üzerine. Çaresizdi artık iyice. Çekingenlik, ürkeklik yakasını bırakmıyordu. Kendini yaşlı ve yorgun hissediyordu. Bir kadını mutlu edecek şeyleri kendinde göremiyordu. Kısacası evlenmekten korkuyordu. Korkuyordu ama, bunun böyle gitmesi doğru mu

du? Canına tak dedirten bu yalnızlık sürüp gitmeli miydi? Bir kadın olsa işte şuralarda fena mı olurdu sanki. Ya çocukları, onlar dolaşsa evin içinde. Yaşlı mıydı o kadar. Daha kırkına gelmemiştir. Bir cesaret gösterse ne olurdu. Denize girmeden yüzme öğrenilemezdi ki. Bir karar vermeğe başlar gibiydi. Böyle zamanları evvelce de olmuştu. Kaç defa kararların kapisından kaçmıştı. Bu gece de öyle miydi? Birden aklına geldi : Çalıştığı yerde bir Sabahat vardı. İyi kıza benzerdi, güzeldi de. Acaba kendini beğenir mi? Sevebilir miydi onu? Sonra Sabahat'ın iki kez nişanlanıp ayrıldığı söylentilerini hatırladı. Cesareti kırıldı. Korkak bir adam için umut verici bir durum değildi bu. Büyük bir korku çıktı içine.

Aklına birçok adlar hücum etti. Ayıramıyordu bir türlü kafasını bu adlardan. Bir sıra halinde kızlar gözünün önünden geçiyor sonra yine kaybolup gidiyorlardı. Hepsinde de uymayacak yanlar buluyordu.

Bir de Şükran vardı dairesinde. Sekreterdi. Terbiyeliydi görünüşte. Soğuk ta durmuyordu. Güzel değildi ama çirkin hiç değil. Çok görmezdi onu; seyrekti rasladığı. Düşündükçe onu daha güzel ve anlamlı bulmağa başladı. Bir gün bir toplulukta, sebebini şimdi hatırlamıyordu, ne demişti Şükran : "Mutluluk herkesin hakkıdır." demişti. Dedikten sonra ona bakmıştı. Bakmış mıydı gerçekten. İstiyerek mi bakmıştı? Üstünde durmamıştı o günler. Bir günde asansörde beraber çıkmışlar, kız ona : "Hasta mi-

sınız? Renginiz biraz soluk" diye sormuştu. Gerçekten de o gün ufak bir rahatsızlığı vardı. Kendisi ile ilgileniyor muydu? Rastlantı mıydı yoksa bunlar? Ne de olsa olumlu şeylerdi. Bir karara gider gibiydi yavaş yavaş. Sonra düşünceler hızlandı. Yaşamını tekrar düşündü. Yalnızlığını bir daha düşündü. Her şeyi tekrarladı kafasında. Hep olumluydu düşüncükleri. Ve karar kesinleşti : Kıza evlenme teklif edecekti. Ne olursa olsun edecekti. Ya batacak ya çıkacaktı. Heyecanı son kertesine gelmişti. İçinde tatlı duygular, ılık rüzgârlar esmeğe başlamıştı. Ama nasıl söyleyecekti Şükran'a bunu? Yine korkular geldi içine. Vaz mı geçmeliydi acaba? Böyle daha rahat değil miydi? Tuhaf şey vaz geçemiyordu kızdan. Sanki sevirmeşti birden onu. Damarlarında onun dolaştığını duyuyor gibiydi. Kalbi çarpıyordu. Kulaklarındaki ses gittikçe daha belirli, daha açık bir hal alıyordu : "Mutluluk herkesin hakkıdır." Kız daha uzun mu bakmıştı? Ona mı öyle geliyordu ? Söyliyecekti, evet söylemeliydi. Bu kez karar kesindi galiba. Şimdi de heyecandan uyuyamıyordu. Bir uyku hapi almalydı, öyle yaptı. Düşünceler yumak oldu kafasında. Aralarından Şükran bakıyordu. Mutluluk herkesin hakkıydı. Mutluluk nabzında vuruyordu. Yarın gece eve sevinçe gelebilecek miydi? Başka bir insan olacaktı yarın, başka bambaşka. Bu gece... Yarın gece... Dalmıştı uykuya. Düşünde belki de Şükran'ı görüyordu yüzü gülerken.

AŞK ÇORBASI

Demir ÖZGEN

Küçük makyaj odasında bir güldürü dev'i karşıladı bizi. Olgun, alçak gönüllü, Türk tiyatrosunun bugünkü düzeyi ile göğsünü kabartan değerli sanatçımız "Avrupa ne demek efendim? Biz dünyaya kabul ettirmişik kendimizi. İşte Tunç Yalman. İşte Şirin Devrim, Paristen bir ses Coşkun Tunçtan, daha niceleri. Türk tiyatro sanatının güçlü elçileri sanatlarını başarı ile sürdürüyorlar." Yüzü aydınlanmıştı Gazanfer Özcan'ın. - Sevincime tanık gerekmez - der gibiydi. Sonra duruladı bir süre. Eksik yönlerimizi ansımış olacaktı. "Ama tiyatro yöneticisi, tiyatro sanatçısı nasıl yetişir? Ülkemizde halledilmemiş en önemli sorun bu. Devlet ve Belediye konservatuarlarından başka ne var ki? Bu okullar kendi tiyotrolarına bile yeterli olamıyorlar. Özel tiyatrolardaki sanatçı arkadaşlar ise figüranlık ya da ufak tefek rollerde senelerce çalışıyorlar. Geniş tiyatro bilgisi ve kültürü ile sahneye çıkan kaç sanatçı tanırırsınız?"

Yerden göğe hakkı vardı güldürü ustasının, Evrenin bir çok ülkelerinde ışık düzenleyicilerinden tutun da, oyun yazarlarına değin uzun süreler eğitime ya da kurslara devam ederler. Hatta bu dalların okullarını bitirip toplumun karşısına temeli sağlam bir yetkili olarak çıkarlar. Oyun yazarları konusunda da dertli sanatçımız. "Yazmıyorlar. Yerli oyun hasreti içindeyiz. Yazılıp oynanan oyunların durumu açık. Ne ka-

dar güçlü. Seyirciyi ne kadar çekiyor. Geçen sezon oynadığımız (Bir Kilo Namus) adlı oyununu sayın Refik Erduran'a rica ile yazdırdığımızı söylesem inanır mısınız?"

Gazanfer Özcan'ın üzüntüsüne katılmamak elde değil. Yeri gelmişken oyun yazarlarımızın bu yönden çabalarını beklediğimizi belirterek görevimizi yapmış olalım.

Yedi senedir vodvil türünde oyunlar vererek tam bir bulvar tiyatrosu düzeyine ulaşan değerli sanatçı "Komedi" eserler konusunda "Komedi oynamak sahnede şaklabanlık yapmak değildir. Komedinin bir sanatı, bir ereği vardır. Tiyatronun amacı eğlence ile beraber eğitimidir. Kişi güllüp eğlenirken, insan yaşantısının farketmediğimiz gerçeklerini görecektir.."

Güldürü ustası sayın Gazanfer Özcan'ın artık - Kereste tüccarı Galip Nazik - olma zamanı gelmişti. Ama "Herkes oyun ve oyuncular için bir şeyler söylesin, tenkid edilelim. Bu bizim iyiye gitmemiz için en verimli yoldur" demekten geri kalmadı. İyi dileklerine içten katıldık ve başarılarının devamını diledik.

AŞK ÇORBASI

Vodvil türündeki oyunları ülkemizde en iyi şekliyle uygulayan Gazanfer Özcan - Gönül Ülkü topluluğunun Azak tiyatrosundaki mevsimin ilk oyunu. Başından sonuna değin kahkaha ve alkış. Karmakarışık bir

BİR DENİZ VARDI...

Bir Deniz vardı, denizi olmayan bir ülkede
Bıldım bileli yağmurlu, huysuz
İçinde iken deği,
Bakarken boğulurdunuz.

Yosuna benzerdi Deniz
Saçları öyle dalgalı, gözleri öyle yeşil
Yosun gibi tutkundü bana
Sizin gibi değil.

Beyaz kanatlı martılar söylerdi
Söylenmemiş şarkıları gözlerinde Deniz'in
Ben pupa yelken giderdim peşinden
Denizler ortasında Deniz'in...

Şimdi ne ürpertisi kaldı o meltemlerin
Ne Deniz'in o doyulmaz şarkıları
Martıların ağlaştığı sahillerde,
Bir Deniz vardı...

Halûk AYSOYSAL

alle ilişkileri. Ama ustaca karışıyor ve ustaca çözülüyor.

Oyunun yazarı Jean de Letraz. Sahneye koyma ve çeviride Zihni Küçümen başarılarına bir yenisini ekliyor. Dekor başlıbaşına alkışa değer. Özellikle üçüncü perdedeki yatak odasını Baha Boduroğlu, usta bir dekoratör görüşüyle karşımıza çıkarıyor.

Kereste tüccarı Galip Nazik rolünde Gazanfer Özcan'ı ayakta alkışladık. Sonradan görme bir zengin. Yazarın kendisine verdiği çok fazlasını bulduk, kendisinde. Hele özel bulguları olan kelimelerle oyuna baş başına bir hava veriyor. Gönül Ülkü, Galip Nazik'in sadık eşi Hülya'yı oynarken son derece başarılı. Kıyafetleri ile de ayrıca dikkati çekiyor. Selim Naşit Özcan, kimlik değiştirerek tüccarın evine girmiş bir uşak. Her zamanki usta oyununu burada da tekrarlıyor. Çapkın gazeteci ve Hülya'ya aşık Tefik Gelenbe, çok rahat bir oyun veriyor. Şeniz Boduroğlu, Galip Nazik'in gizli aşkı ve metresi. Konuşmalarda ağız hareketleri çok sert olmasa başarısını gölgeleyecek başka bir şey kalmayacak. Remziye rolünde Güler Aış taşradan İstanbul'a tanımadığı nişanlısını (Selim Naşit Özcan) aramaya gelmiş. Başarılı oyunun yanı sıra konuşmaları daha rahat olabildi. Bir şiir okur havası sez-

dik. Ve Aliye olarak karşımıza çıkan Adile Naşit Keskiner. Remziye ile beraber oğlunu (Selim Naşit Özcan) aramaya gelmiş. Gelmiş ama evi alt üst etmiş. Sonunda ortalığın durulmasına, karışıklığın düzelmesine ve tatlıya bağlanmasına yardımcı olmuş eli şemsiyeli tam bir taşa hanımefendisi.

Oyun ve oyuncular için hiç çekinmeden ÇOK BAŞARILI yargısına varabiliriz. Oyun sonucu konuştuğumuz bir kaç seyirci "Kahkahadan kıldık", "Tek kelime ile şahane", "Beynimiz yikanmış gibi oldu" ve "Gülmekten şakaklarım ağrıyor" gibi sözlerle topluluğun başarısına değiniyorlar.

Son söz olarak, Gazanfer Özcan ve değerli topluluğu Türk güldürü tiyatrosunda önemli bir boşluğu dolduruyor. Kutluyor kendilerini.

DUYURU :

Sizleri, 1 - 15 Ocak günleri, Beyoğlu Şehir Galerisi (E) salonunda açacağımız sergimize bekliyoruz.

GÜNEY SANATÇILARI

Yaşlanınca Yalan Şöyliyeceğim

A. AVERÇENKO

Birçok yıllar geçecek, büyük savaşa katılan bizler, daha çok yaşlanacağız. Büyük savaş, bir tarih sayfası olacak ve ondan, "tarihin geçmiş günlerinde oluşan bir olay" diye sözedilecek.

Torunlarımız çevremize toplanarak bize bu geçmiş günleri soracaklar, biz de o zaman, yalan söylemek zorunda kalacağız. Hepimiz yalan söyleyeceğiz. Fakat ben, her zamanki gibi, gerçeği söylemeye çalışacağım. Gerçi, ne zor durumlara düşeceğimi de biliyorum. Torunlarımıza ne diyeceğim? Onların meraklarını nasıl gidereceğim? "Büyük Savaşa katıldın mı?" dedikleri zaman, "katıldım" diyeceğim. Ama nasıl? Ne er, ne subay ve ne de general olarak...

Hiçkimsenin çağırmadığı bu savaşa, şeytan beni sürükledi. O kıyamet günlerinde, askerlik şubesine baş vurdum, kaydolmak istedim. Muayene edildiğimde, "Asker olamazsın!" dediler.

Kurşunla vurulmuşu döndüm.

— Neden? Yalvarırım size, anlatın bana, diye bağırdım.

— Gözlerin bozuk, dediler.

— Rica ederim, savaşta gözlerin sağlam oluşu gerekli mi? Amacımız düşmanı öldürmek değil mi? Bunun için ustalık gerekli midir? Düşmanı, görebileceğimce yakınımıza getirin, bakın ozaman sağ kalır mı? dedim.

— Ama bu gözlerle sen, düşmandan önce bizden birkaç kişiyi haklıyorsun, dediler.

Böylece azarlanıp üzüntüyle terkettim askerlik şubesini. Ve bu savaşa, bir harp ajanı olarak katılmağa karar verdim. Bir Yahudi arkadaşım, beni caydırmak istedi:

— Anlıyamıyorum, neden gitmek istiyorsun? Savaş olurken, en iyisi, her şeyin ortasında bulunmalıdır...

Yine de savaşa gittim ve dostum Yahudinin dediği gibi, her şeyin tam ortasında kaldım.

Smırda hiç zorluk çekmedim. Birçokları beni, iyi huylarımdan ve neğemden dolayı sevmeye başladılar.

Bir gün siperleri dolaştım. Toprak yığınlarının arasında oturuyor ve erlerle konuşuyorduk. Zavallı gençlere sigara ikram ederken topların, tüfeklerin sesleri duyulmağa başladı. Ortalık karıştı. Bu karışıklıktan neler olduğunu pek anlamadım. Herkes ileri doğru koşmağa başladı, "yaşasın" diyerek. Ben de "yaşasın" diye bağırdım ve aralarına karışarak koşmağa başladım. Herkes birbirile boğuşuyordu ve ben onlara yardım ediyordum. Yanımdakiler önemli işler yapıyorlardı.

Sonra, bazıları ortalıktan kayboldu. Bilmiyorum, Almanlar mı bizlerden kaçtılar, yoksa biz mi onlardan... Ama gerçeği şu ki, savaş içinde hangi tarafın kazandığı pek belli olmuyor. Bunu, komutanlar ve büyük generaller sonradan kararlaştırıyorlar.

Uzun süre koştum. Fakat düşmana doğru mu, yoksa onlardan kaçarak mı, farkında değilim. Ya büyük bir kahramanlık göstererek madalya alacaktım, ya da korkak bir kedi gibi vurulacaktım. Durmadan, dinlenmeden koştum. O kadar koştum ki, gözlerimi açtığımda çevremde kimsecikler yoktu. Yanıbaşında yürüyen bir Alman gördüm. O da, mutlaka benim durumundaydı.

Sevinçle, "Seni tutukluyorum," diye bağırdım. Buna karşılık, kılıcını çekti ve bana doğru saldırdı. Kızdım ve bağırdım, "Delirdin mi, neden beni öldürmek istiyorsun?" Öyle bir şaşırıldı ki, kılıcı elinden düştü.

— Fakat seni öldürmek istiyorum.

— Neden? Karını mı kaçırdım, paramı mı çaldım?

— Yok, dedi ve şaşkınlıktan kılıcını toprağa saplayarak, "fakat burada savaşıyoruz!" dedi.

— Anladık ama, tanımadığın bir adama kılıç saplamakta ne fayda var! diyerek yüzüne baktım.

Bir dakika kadar sustuk. Yine de onu kendi esirim kabul ediyor ve canlı olarak karargahımıza götürme çarelerini arıyordum. Orada bana çok şaşacaklardı. Gözlerim zayıftı ama bana bir madalya vereceklerdi.

Alman birdenbire:

— Sen benim esirimsin! dedi. Bu, kepezelikti.

— Ne, ben mi senin esirimim? Seni elimden kaçırmıyacağım.

— Ne, ben saatlerce arkadan koşayım, sonra da senin esirin olayım ha! Sana oyun

yaptım, Senden kaçır gibi görürdüm ama, seni tuzağa düşürdüm. Böylece askerli bir deha da göstermiş oluyorum.

— Sen beni yakalamadın ki!
— Şimdi sen benimle gel de, sonra görüşürüz.

Bir dakika düşündükten sonra,

— Peki gidelim, diye razı oldum.

— Fakat sen önden yürü, çünkü seni esir götürüyorum.

— Olmaz, seni ben esir götürüyorum. Sen önüme düş.

Birbirimizin ellerini yakaladık ve şakalaşarak ilerlemeğe başladık. Boş tarlalardan bir saat kadar yürüdüktan sonra yolumuzu kaybettiğimizi anladık. Acıkmağa başlamıştım. Fakat Almanın, torbasından ekmeğe ve konserve et çıkardığını görünce ağzım kulaklarıma vardı. Düşmanım,

— Hey, buraya bak! Esirim olduğun için seni beslemeğe mecburum, dedi ve elindeki ekmeğin yarısını bana uzattı.

— Hayır, dedim, seni esir aldığım için üzerindeki şeyler bana aittir, ver bakalım ekmeğin yarısını.

Bir ağacın altına oturduk. Güzele karnımızı doyurduk. Benim matramdaki konyaktan içtik. Bir süre sonra,

— Uykum var, diyerek esnedim ve "savaş ve esir almak beni epice yordu", diye içimi çektim. Alman, mahzun mahzun yüzüne bakarak,

— Sen istersen uyu. Fakat ben gözlerimi bile kapayamam, dedi. Elimde olmayarak,

— Neden? diye sordum.

— Kaçmaman için seni beklemeliyim.

Ben de uyumamak niyetindeydim. Çünkü ben uyurken onun kaçmasından korkuyordum. Bu sözleri üzerine, kaçmyacağımlı anladığımdan rahatça yat-

tım ve derin bir uykuya daldım.

Akşam üzeri tekrar uyandım.
— Sen hâlâ orada mısın? diye seslendim. Gözlerinden uykuyu akarak,

— Evet buradayım, dedi.

— İstersen şimdi sen yat, ben de seni bekliyeyim, dedim.

— Kaçmyacağına söz ver misin? diye sordu.

— Ne, yakaladığım esirden mi kaçacağımlı, diye bağırdım. Böyle deyince, rahatça yatıp uyudu.

*

Kendi kendime, "Eğer bırakıp gitsem ne olur," diye düşündüm. Sonra bizimkilerin karargâhı öyle misafir davet edilecek bir yer de değildi.

İşin tuhafı, ben onu kendi esirim, o da beni kendi esiri sanıyordu. Birbirimizi serbest bırakacak olsaydık, şüphesiz savaş esirlerini mübadele etmiş olacaktık.

Hiç ses çıkarmamağa çalışarak ayağa kalktım. Konyakla dolu matramı, Almanın başının altına koydum. Böylece, aldığı esiri kaybetmesine karşı, ona bir tazminat vermiş oluyordum.

Zavallı, tıpkı elindeki süt şişesile uyuyan ve uyandığı zaman dadısını bulamayınca ağlayacak bir çocuğa benziyordu.

*

İşte, savaşta başımdan geçen serüven, Bunu torunlarımıza nasıl anlatabilirim.. Öyle ki, düşmanım mı yoksa bizim mi kazandığımızı, bizim mi düşmandan yoksa düşmanım mı bizden kaçtığımlı, Almanın mı beni yoksa benim mi Almanı esir aldığımlı anlayamıyorum.

Şimdi henüz gencim. Gerçeği söyleyebiliyorum. Fakat ihtiyarlayınca yalan söylemek zorunda kalacağım. O zaman halimiz nice olacak...

UNUTTUM

Sen gideli
Bütün güzelliklerini
Unuttum Dünyanın.
Yine güneş doğuyor mu ?
Bahar oluyor mu ?
Bilmem.

Bilmem
Yine çiçekler açıyor mu ?
Yapraklar dökülüyor mu ?

Bilmem
Neresindeyim zamanın
Unuttum.

Celâl ARABACIOĞLU

Ayun Sergileri

ŞADAN BEZEYİŞ, Taksim Sanat Galerisinde açmış olduğu resim sergisiyle sanatseverlerin dikkatini bir kez daha kendine üzerine çekti. Roma Güzel Sanatlar Okulundan birincilikle mezun olan sanatçı, yurt içi ve yurt dışında katıldığı sergilerde başarılı örnekler vererek Avrupa basınında kendisinden "Çağdaş ressamların üzerinde bir Türk sanatçısı" diye sözcüklerle memleketimizi başarıyla temsil etmiştir. Şadan Bezeyiş, resmin yanı sıra heykel ve mimari dekoratif sanatlarıyla de yakından ilgilenmektedir. Halen İstanbul Teknik Üniversitesinde Renk ve Şekil Kompozisyonu dersleri okutmaktadır. Ayrıca Maçka Teknik Okulunda da öğretim üyesidir. Birçok grup sergilere katılan sanatçının, bu, üçüncü kişisel sergisidir.

GALATASARAY'ın 100. YIL Resim Sergisi, İstanbul'da ilgiyle izlenen bir diğer sanat olayıdır. 15 kasım günün seçkin bir sanatçı ve davetli huzurunda açılan sergiye 17 Galatasaraylı ressam 47 güzel eserle katılmıştır. Tabloların birçoğu Resim ve Heykel Müzesinden ve özel koleksiyonlardan temin edilmiştir. GALERİ I de açılan sergiye katılan sanatçılar şunlardır: M. Ali Kunt, Namık İsmail, Feyhamam Duran, Ce-

lal Esat Arseven, Fikret Muallâ, Avni Akbaş, Fikret Kolverdi, Selim Turan, Nejat Devrim, Cihat Burak, Cem Kabağaç, Oktay Günday, Nurullah Berk, Fethi Karakaş, Fikret Ürgüp, Yavuz Nihal ve Hulusi Gürey.

AYETULLAH SÜMER ve J. Habib Gerez, 2 kasım günü Harbiye'deki Modern Galerideki sergilerinin açılışını seçkin bir davetli huzurunda yaptılar. Ayetullah Sümer'in sergide yer alan birbirinden güzel eserlerinden birkaçını, Ressamlar Cemiyetinin Taksim Sanat Galerisinde düzenledikleri sergide zevkle izlemiştik. Usta sanatçı ve hoca Ayetullah Sümer, Modern Galeride az fakat öz eserleriyle sanatseverlere gerçek bir sanat ziyafeti sunmaktaydı.

J. HABİB GEREZ'i, şiir-severler yakından tanıyacaktırlar. Birçok şiir kitabı yayınlamış olan sanatçının resim yanını son yıllarda öğrenmiş bulunuyoruz. Şiirin yanı sıra resimle de yakından ilgilenen sanatçı, renklerdeki ustahlığı ve zarif desen buluşlarıyla ressam yönünü de kısa zamanda sanatseverlere kabul ettirmek çabasındadır.

Özcan KANDEMİR

Şevki Omağ'ın Sergisi

Geçen ayın ilk yarısında, gencecik bir sanatçı, Beyoğlu Şehir Galerisinde ilginç bir sergi açtı. **Şevki Omağ**, şiirle desenlerini sergiledi.

Halen bir özel yüksek okulda mühendislik öğrenimi yapan Omağ, 1949 yılında Ankara'da doğmuş. Sanatla ilgili çalışmalarını ilkökul sıralarında başlıyor. Ortaokul ve lisede daha çok yağlıboya ile uğraşmış.

Bir subay çocuğu olan Şevki Omağ'ın şiire başlaması, evinden ilk kez ayrılışı üzerine duyduğu üzüntü ve yakınlarından kopmanın doğurduğu bunalım sonucu oluyor.

Birçoklarının yadırgayıp, sergi salonlarından çok kitaba yakıştırmalarına rağmen, resimle şiir sergileri gerçekten moda halini alıyor. Moda yenilik ister. Sanatçının sergisin-

den eserini satınalabiliyor, getirip evinin duvarına asabiliyorsunuz, şair oradan gülümsüyebilecektir, size ve dostlarınıza...

Şevki Omağ'ın şiirleri ile desenlerini değişik bulduk. Bu değişimle birlikte biraz düşüncü, daha çok şiirlerle desenlerini bağdaştırması, bir bakıma özellikti. Ancak şu var ki, tahtalar üzerine yazdığı mısralar, daha seçkel ve daha okunaklı olabildirdi.

Ayrılrken, sonraki çalışmalarının daha verimli, daha ilginç ve daha başarılı olmasını diledik.

"Herşeyile sanatsız bir toplum düşünemiyorum, onsuz yapamıyorum" diyerek uğurladı bizi, Şevki Omağ.

İtir GÜRDEMİREL

EKMEK ŞARKISI

Bilmiyorum
Hangi parçayı çalıyorlar
Acemi çalgıcılar gibi
Birini bırakıp
Öbüründen dem vuruyorlar...
Doğrusu hiç akord yok aralarında
Biri ince "do" vuruyor,
Birisini başka havadan
Derken;
Diğeri tokmağı indiriyor...
Bir elde balyoz,
Diğer elde bakır levhalar
Dedim ya,
İnce tiz sesi
Bir münasebetsiz kovalar...
Bu parçada şüphe var yarından
Yazı geçirmiş,
Düşünüyor şimdi de kışı;
Bu parçanın adı
Dünya makamından EKMEK ŞARKISI

Mehmet Bircan YAPILGAN

Ali Demir ve Sergisi

Ülkemizde ilk kez açık hava sergileri açarak, resim sanatını topluma en iyi şekilde tanıtmayı başaran güçlü ressam **Ali Demir**, yeni yapıtlarını 1 kasım günü Şehir Galerisinde sergiledi. Bu sergiyle Ali Demir, 2. bildirisini de topluma sunuyor. Bildirisi de en az yapıtları kadar güçlü ve gerçekçi. Ancak bu bildiride değinilmesi gereken çok önemli bir nokta var. Bunu sanatçı şöyle açıklıyor :

"Resimlerimin bir kişiliğe ulaştığını kabul etmemekle beraber, kötünün en kötüsünde de olsa, bir YENİ'yi bulmak için yürüdüğüm yolun doğruluğuna tüm varlığımla inanıyorum. Aklı yabancıları ENTERESAN TEKNİK tabirlerindeki kesin anlamı henüz kavramış değilim.

Ama biliyorum ki, dünya insanlarının bıkıp usanıkları sanat ortamında bir doğum bekleniyor. Sanatta YENİ'nin patlak vereceği ülke, sandığı gibi Paris ya da sayılı sanat merkezlerinden herhangi biri olmayabilir."

Burada susuyor sanatçı. Bir türlü söyleyemiyor gerçeği. Ama kararlı. Üzerinde inatla çalıştığı ekol bugüne dek hiçbir yerde görülmemiş bir düzende. Açıklamaktan kaçındığı yeni akımın evrende ilk uygulayıcısı olabilir Ali Demir.

Dünyanın dört bucağına üç yüzden fazla eseri satılmış, A-

laska'da sanat tarihi profesöründen İsvaçli makina mühendisine dek türlü görüşlerde olan kişilerin, yapıtlar üzerinde bir tek noktada birleşmesi önemsenmez bir raslantı değildir. Şimdilik ENTERESAN TEKNİK diye adlandırılan bu düzeni sanatçı ilk kez Türk Güzel Sanatlar öğretim üyelerine ve Türk Ressamlar Birliğine sunup çalıştığı tarzın YENİ ve GÖRÜLMEMİŞ'liğini onaylattıktan sonra ilk yolculuk Kaliforniya'ya. Oradaki sergiden sonra da Avrupa'nın sanat merkezlerinde sergiler açması programı içinde.

Türk toplumuna resim sanatının tanıtılmasında büyük emeği olan güçlü sanatçının yeni sergisinin yedinci gününde tüm yapıtları satılmış. Ama onun büyük çabası, bu ENTERESAN TEKNİK'i tam olarak uygulayıp resim sanatına yepyeni bir akım kazandırmak. "Başarırsam" diyor, "tek kıvancım ve sevincim bu akımın öncülüğünü bir Türk'ün yapmış olmasıdır."

Sanat gücünün yanı sıra alçak gönüllülüğü ile de gerçek ve olgun sanatçı olarak alkışladığımız Ali Demir'i resim sanatında yeni bir akım yaratarak evren resim sanatında adını ve fırçasını ölümsüzleştirmesini tüm içtenliğimizle dileriz.

Demir ÖZGEN

Ahmet Esmer

Geçen sayımızda sözünü edemediğimiz mevsimin ilk fotoğraf sergisi, Ahmet Esmer ile Orhan Doruk'un Beyoğlu Şehir Galerisinde ortaklaşa açtıkları sergiydi. Esmer'in Balıkesir'de studyosu var. Doruk ise, Balıkesir PTT Başmüdürlüğünde memur. Objektiflerine çok ilginç ve biraz da espirilli konuları seçebilmişler.

Moda Kız Sanat Enstitüsünden mezun Aynur ve Nurten Aytaç kardeşler, saman çöplerinden oluşturdukları eserlerini Şehir Galerisinde sergilediler. Titiz ve tertemiz bir çalışmaları var. Bazılarında bir yıl sürece emek vermişler, satmağa kıyamıyorlardı. Sergilerini Ankara'ya götürceklerinden bazılarında fiat bile koymamışlardı.

Aynı Galeride Cristo Arvaniki pentürlerini sergiledi. İlk bakışta sürrealist bir hava esiyordu tablolarında. Masalları çok severmiş, konularını da masallardan seçmiş. Birşeyler yapmak, birşeyler söylemek istediği belli. İlk sergisi bu. Çok genç. Askerliğini bekliyor, kurtulur kurtulmaz soluğu Paris'te alacak. "Türkiye'de resim yok, resimden anlayan yok, sanatçıya değer veren yok" diyor. Toplumdan kopacak gibi, bir bunalım içinde, ama her gece düşlerinde Paris.

Aylâ Sell, kasım ayının ikinci yarısında, Beyoğlu Şehir Galerisinde guaş ve yağlıboyalarnı sergiledi. Özellikle guaşlarda başarılıydı. Sanatçı, 1957'de Dil Tarih Coğrafya Fakültesi Arkeoloji ve Klasik Edebiyat sertifikalarıyla birlikte İngiliz Edebiyatı Bölümünden mezun olmuş. Yurt dışındaki ünlü müzelerde, ünlü sanatçıların ünlü eserlerini uzun uzun inceleme fırsatlarını bulmuş. Böylece, akademik bir eğitim göremeyişinin acısını özel dersler almakla ve türlü uğraşlarla gidermeğe çalışmış.

Muhsin Kut, aynı galerinin bir başka salonunda, "Evlerimiz" konulu sergisini açtı. Belirli bir sosyal zorunluluk düşünmeden, tarafsız bir sanatçının davranışı ile "Evlerimiz" i konu olarak almış ve geçkondulardan saraylara kadar bütün yapıları yer vermiş.

Muhsin Kut'un yaşamı gerçekten ilginç. 1938'de İstanbul'da doğmuş. Mimar olmak istiyormuş ama liseden sonra yeteneği elvermemiş öğrenimini sürdürmeğe. Çeşitli işlere girmiş - çıkmış. 1963'te Avrupa'ya gitmiş. Müzeleri dolaşmış, birçok sanatçılarla tanışmış. Akademik kültürünü artırabilmek için büyük çaba harcamış. Yurt içinde ve dışında birçok sergiler açmış, birçok ödülleri kazanmış. Yurda dönünce, inadım inat demiş ve Güzel Sanatlar Akademisine girmiş. Halen Dekoratif Sanatlar Bölümünde son sınıf öğrencisi...

Lea Lennon, bir Amerikalı sanatçı. Washington Devlet Üniversitesi ve Kanada'da L'Ecole d'Art du Mont Royel'de; A.B.D.'nde, Kanada'da ve Avrupa'da jüri grup sergilere katılmış. İlk kişisel sergisini Paris'te Raymond Duncan Galerisinde açmış. Bu sergiden sonra İstanbul'da da bir sergi açmayı tasarlamış ve tablolarını Türkiye'ye yollamış. Eserleri gümrükte uzun süre kalmış. Sonunda Muhsin Kut'un çabalarıyla Şehir Galerisinde sergilenmiş.

Kasım ayı ile birlikte plastik sanatlarda yoğun bir devreye girilmiş oldu. Sözünü edeceğimiz daha çok sergiler var. Ama Güney'i de, tüm sergilerle doldurmak olmuyor ki. Yazılarımızı dizgiye vermeden önce, GALERİ'deki Akademi Öğretim üyelerinin 2 nci karma sergilerinin kokteylinde bulunduk. İzlenimlerimizi ve ünlü bir sanatçımızla konuşmamızı önümüzdeki sayımızda iletmeğe sizlere...

ÖZBİLEN

Bize Gelen Kitaplar :

INSANLAR MAYMUN MUYDU ?

Ünlü romancımız Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın yeni bir eseri daha yayınlandı : "INSANLAR MAYMUN MUYDU ?"

Bu roman 1934 yılında Cumhuriyet gazetesinde yayınlanmıştı. Kitap halinde ilk defa çıkıyor.

İstanbul'un konuşma dilini, kenar mahalle kadınlarını, din sömürücülerini alaylı bir dille anlatmakta ün yapan usta sanatçı Hüseyin Rahmi, yeni çıkan "İnsanlar Maymun muydu?" adlı romanında yine tath bir hikâye içinde yobazlarla alay ediyor ve kendi felsefesini anlatıyor.

Atlas Kitabevi, ünlü romancının eserlerini bugünün diliyle yeniden yayınlamakla çok iyi bir şey yapmıştır. Hüseyin Rahmi şimdiki yaşasaydı, güzel ve temiz basılmış eserleri karşısında kim bilir ne kadar mutlu olurdu.

Atlas Kitabevinin yayınladığı "İnsanlar Maymun muydu?" adlı roman, 310 sayfa, 10 lira. Okurlarımıza salık veririz.

KABAKÇI MUSTAFA

KABAKÇI MUSTAFA, Reşat Ekrem Koçu'nun, Koçu Yayınları arasında çıkan 6. kitabı. Kapak ve iç resimler Sabiha Bozçalı tarafından yapılmış.

Tarih kaynakları etüd edilerek kaleme alınan ve devlet gücünü sarsan bir serserinin romanlaştırılmış hayatı olan Kabakçı Mustafa, 100 sayfa olup 5 lira değerle satılmaktadır.

UNUTAMADIM

UNUTAMADIM, güneyin güçlü şairi Dr. Celâl Arabacıoğlu'nun, genellikle "gönül duyguları üzerine" yazdığı şiirlerle oluşmuş, dört forma ve ufak boyutta tertemiz baskılı bir kitapçık. Kapaktaki desen ve düzeni de kendisi yapmış. Öyle anlaşıyor. Şiirlerin altında özdeyişler, sonunda "Şiir Üzerinde Sohbet" başlıklı uzun bir yazısı var. Bu yazısını : "Bunca laftan sonra, bu şiir kitapçığını nasıl yayınlamaya

cesaret ettin, diyeceksiniz... Olu du ki bir kerre -Pişmanlık ikinci bir suçtur- Spinoza- diyerek bağlar Arabacıoğlu. Oysa, "şairim" diyerek, sözceliği şiirler döküştüren ne çok cesaretle şairlerimiz var bizim...

3 lira değerle satışa sunulan bu kitap, Adana'da Kemal Matbaasında basılmış. Daha önceki sayılarımızdan birinde, bir kitabın tanıtımında değindiğimiz gibi Kemal Matbaası gerçekten baskı tekniğinin en güzel örneklerini veriyor.

Çocuklara - Gençlere ŞİİRLE SESLENİŞ

Güneyden bir ses daha var. Bu, Adana Barosu avukatlarından Saim Karaömerlioğlu'nun, çocuklarımıza ve gençlerimize "Şiirle Sesleniş" idir. 1 lira değer taşıyor, küçük boy ve 36 sayfa.

Önsözünde, kendi deyişle, Karaömerlioğlu'nun büyük bir iddiası yok. İlkokula yeni başlayan oğlu Selim ve onun çağdaşı çocuklarımızın vatan sevgilerini artırmak, ulusal duygularını geliştirmek ve bir de törenlerde okuyabilmelerini sağlamak için yazmış bu şiirleri.

YAPRAK RENGİ

Şevki Omağ, geçen ay Beyoğlu Şehir Galerisinde açtığı şiir ve desen sergisine paralel olarak yayınlamış YAPRAK RENGİ'ni, iki forma, 21 şiir ve 5 lira değer taşıyor.

BIZE GELEN DERGİLER :

MELTEM - Aylık Sanat Dergisi. Sayısı 125 Krş. P. K. 7 Bakanlıklar / ANK.

ÇELE - Ankara'da yayınlanan Bolu Kültür ve Yardımlaşma Derneğinin aylık düşün ve sanat dergisi. Sayısı 100 Krş. P. K. 39 Anafartalar / ANK.

ILGAZ - Aylık Fikir ve Sanat Dergisi. Sayısı 100 Krş. P. K. 268 Ulus / ANK.

EDE - Aylık Sanat ve Düşün Dergisi. Sayısı 100 Krş. P. K. 131 Gaziantep.

Fikir ve San'atta HAREKET - Aylık Dergi. Sayısı 150 kuruş. P. K. 1240 İstanbul.

GÜNEY'İ BEGENİYORSANIZ ABONE OLUN

Birikecek paranız için
AKBANK

Harp Hatıralarım

Şahap Azmi ÖÇALIR

Alay kumandanımız birşey söylemedi. Yolumuza devam ettik. Kumandanımızı çok iyi tanıyorduk. Kafasında birşeyler tasarlamıştı, tasarladığını da bir sır gibi saklardı.

Süvari bölüğü ve kızakla çekilen makineli tüfek bölüğü, kumandanımızı izleyerek önden gidiyordu. Ben ve birkaç subay kumandanımızın refakatindeydik.

Derken kasaba görüldü. Yaklaşmıştık. Ortalık kararmıştı. Bir köprüden geçilecekti. Köprü başında bir kalabalık bizi bekliyordu. Sarıklı hocalardan biri ilerliyerek kumandanımıza, "Ka sabamıza giremezsiniz, biz mağlûpları kasabamıza sokmayız" dedi. Önce sakın bir dille konuşan kumandanımız sertlikle karşılınca haklı olarak tutumunu değiştirdi ve kafa tutanların tümünü oracıkta muhafaza altına aldırttı. Sonra, konakçı zabıtlar önde olduğu halde, süratle köprüyü geçtik.

Bizi kasabaya sokmamak için tedbir alan softaların köşebaşlarına diktikleri silâhlı nöbetçiler selâm vererek yol gösteriyorlar, karanlıkta sokakları dolduran kalabalık, tekbirler ve dualarla bizleri bağırarlara basıyorlar ve konak yerlerini göstermek için can atıyorlardı.

Bu arada kasaba dışında muhafaza altına alınan softalar da, halkın ricaları üzerine serbest bırakıldılar.

Dört günlük istirahattan sonra Sultaniye'den ayrıldık. Çok müşfik halkı askerlerimize kuru üzüm, leblebi ve pekmezden yapılmış lokum türünde tatlılar ve çeşitli kuru yemişler dağıttılar. Gözyaşları, hıçkırıklar ve göklere yükselen tekbir sesleriyle uğurlandık.

Hava büsbütün açmış, yollar da bir gün öncesine kadar yağın karlardan eser kalmamış, soğuk da nisbeten hafiflemişti. Sık sık içinden geçtiğimiz köylerde mola vererek, bunlardan birinde bir gece konaklayarak sert bir havada ikinci vakti Konya'ya vardık. İstasyonun yanında kümelenen askerlerimiz yaktıkları ateşlerde ısınarak konaklamak için verilecek emri beklediler.

Konya'da bizi barındıracak yer kalmamış olduğundan, tümen kumandanlığınca Sille nahiyesine hareketimiz emredildi. Karanlık basmadan yürüyüşe geçtik. Meram bağlarını aşarak kırmızı topraklı bir hayli düzgün ve yokuşlu araziden geçtik. Bir derenin yamaçlarında kurulu Sille'ye, bir köprüden geçerek girdik ve mescit, kilise, okul gibi binalara yerleştik.

Sille, gerçekten görülmeğe değer bir yerd. Derenin bir tarafında Müslümanlar, diğer tarafında Hıristiyanlar oturuyordu. Halkı, din ve mezhep farkı gözetmeksizin, sevgiyle ve

GİT BURALARDAN ÇOCUK

Bu kent sana göre değil, git buralardan çocuk
Susmak sana göre değil, kapatma dudaklarını
Ölmek neyine gerek senin, git buralardan çocuk
Yılmak sana göre değil, bırakma silahlarını...

Bu kent sana göre değil, git buralardan çocuk
Bu parlak sokaklarda sen yürüyemezsin
Sen mutluluğun şarkılarını bilemezsin çocuk
Paslanmak sana göre değil, bölüver uykularını
Sevmek neyine gerek senin, git buralardan çocuk...

Geceler hoşuna giderdi senin
Sen yalnızlığa susamıştın çocuk
Karanlık öfkeni yitirirdi - gülerdin
Korkulara bayılırdın çocuk.
Bu odalara sen sığamazsın
Uzaklaş buralardan artık çocuk
Sen bu korkunç bunalımlarla yaşyamazsın
Bu kent sana göre değil, git buralardan çocuk...

Çetin BOGA

saygıyla yaşayıp gidiyorlardı. Herkes sıhhatli ve gürbüzdü. Renkleri bembeyaz, yanakları tumbul tumbul (fiske vursanız kan çıkacak gibi) pespembe, kestane rengi gözler üstünde altın sarısı saçlar yaratılışlarının güzelliğini tamamlıyordu.

Sille'de on beş gün kaldık. Sekenesinden daima şefkat ve sevgi gördük. Sonra, aldığımız emirle, Akşehir'e gitmek üzere ayrıldık.

*

Bermende; Akşehir'e beş kilometre uzaklıkta, kasaba büyüklüğünde ve kasabaya muntazam şose ile bağlanmış bir köydü. Caddeleri parke taş, sokakları arnavut kaldırım olarak yapılmıştı. Köyde kahveler, gazinolar, fırınlar, nalbantlar, tuhafiyeciler, manifaturacılar ve diğer ticarethaneler vardı.

Türk ve Rum olan halkın yalnız mahalleleri ayırdı. Büyük ve ahşap Rum okulunu bize tahsis etmişlerdi. Bu okul, lise derecesinde ve yatılı olup kendi cemaatları tarafından Ege bölgesinden seçilen kimse-siz ve fakir Rum çocuklarına tedarik yapmış.

Bu köyde iki ay kaldık. Manisa'ya gitmek üzere, muntazam yürüyüşle, Akşehir istasyonuna geldiğimizde, istasyonun İngiliz askerleri tarafından işgal edilmiş olduğunu gördük. Entarilî İngiliz askerleri toplanmışlar, harben değil fakat siyaseten yendikleri hasımları biz Türkleri merakla seyrediyorlardı.

İntizam içinde vagonlara binilerek hareket edildi. İkinci gün Manisa'ya vardık, doğruca

kışlaya girdik ve yerleştik. Kışla küçük fakat tertemiz geniş avlusuyla muntazam bir yapıydı.

Bu büyük şehirde asayiş namına birşey yoktu. Her taraf fuhuş yuvası, sokaklar ve kahveler birer kumarhane olmuştu.

Rumların ve Yahudilerin, mağlubiyetimize sevinerek taşkınlığa yeltenmeleri, hepimizin asabını bozuyordu. Öyle ki, her an kanlı bir olayın zuhuru bekleniyordu.

Akşehir'de ve gelip geçtiğimiz bütün istasyonlarda gördüğümüz entarilî İngiliz askerleri burada da da vardı. Öyle anlaşılıyordu ki, İngilizler, Anadoludaki bütün istasyonları zaptetmişler, fakat şehrin işine ve asayişine karışmıyorlardı.

*

Fırka karargâhımız (23. Tümen) Afyonkarahisar'da kaldı. Manisa'da birçok birlikler toplanmıştı. Bu sırada bir emir geldi ve biz ihtiyat zabıtlar terhis edildik.

Memleketim Adana işgal altındaydı, Oraya nasıl ve hangi vasıta ile gidebileceğimi düşünüyör, düşman dipçığı altında yaşamayı aklım bir türlü almıyordu.

NOT : Rahmetli dayım Şahap Azmi Öçalır'ın Birinci Dünya Savaşına ait hatıraları burada biter. Bundan sonraki hatıraları Çukurova'ya dönüşü ile başlar ve Ulusal Egemenlik Savaşımız boyunca sürüp gider.

A. Ö.

KIVRIMLARIN BİTİMİNDE

İşte, ondokuz otuz treni görüldü yine,
Umutlarım bu rayların kıvrımlarında gizli.
Koşarım ondokuz otuz trenine tık-nefes,
Kara vagonları yutar gözlerim,
Son yolcu da sen değilsen eğer,
Kıvrımların üzerinde ezilir ümitlerim.

İkinci peronda o aynı adam,
Yeşil feneri tutan elleri yorgun ve titrek..
Adamın yanına koşarım,
Her zamanki soruyu tekrarlarım çekinerek
"Bey ağabeyciğim" derim
"Son tren kaçta?" derim
Ve adamın dudaklarına tutsak,
Gece, sabahlara dek beklerim...

Tunçer ÖNAL

Milyarder Olmak İçin RESİM SATIN ALINIZ

9. sayfadan

veya bir Gauguin 100, 200 ve hatta 300 milyon eski franka erişebiliyor. 1945 - 46 yıllarında 20,000 franka rahatlıkla satın alınabilen bir Buffet New York'taki son bir satışta 6 milyon eski frankı aştı.

Ölümünden bir yıl önce, Chantier galerisinde Vlaminck, bir çiçek resimleri sergisi açmıştı. Tuvallerdeki her bir demet bir milyon ediyordu. Bu muhteşem tuvaler şimdi 3 ilâ 5 milyon etmektedir. Dört senede beş defa fiyatların bu şekilde allak bullak olmasının endüstri yönünde değeri nedir ?

Tablo alım satımı yapan insanların ekseriyeti pitoresk kişilerdir. Gauguin ve Van Gogh'un eserlerini satmış olan Tanguy Baba' eski bir bayrak satıcısı idi. Eski bir palyaço iken Medrano'nun yanında şilte taraklığı yapan Sagot Baba, Picasso, Rousseau, Duffy eserlerinin ilk alıcısı oldu. Şarap taciri Cheron ise daha ilk başlarda Foujita ve Modigliani ile öncelikle ilgilendi. Yunanlı Petrides, Paris'in bugün için beş büyük tüccarından biridir. Petrides Paris'e ilk geldiği sıralarda terzilik yapardı. Artırdığı paralarla tablo satın alıyordu. Bugün 250 Utrillo'ya sahiptir. Resim ticaretinin önde gelen kişileri arasında bir eski berber, bir çorap satıcısı, birçok kadın terzisi, çerçevciler, bir fotoğrafçı, münekkiter, gazeteciler, iki eski lejyoner gibi bir çok insan sayabiliriz.

Galerilerin bu çoğalması genç ressamlar için yepyeni imkânlar sağlamaktadır. Bunlar arasında hâlâ açıklıkta olma derecesinde olanlar var ise de, bu sanatçıların eserlerinin son derece orijinal olmasından ileri gelmektedir. Tablo alıcılarının tüm gayesi, hiç tanınamıyş, fakat ileride çok büyük bir isim yapabilecek genç ve istidatlı ressamların eserlerini toplamaktır. Bu araştırmaların başarı sağlanabileceğine insan inanabilir, zira bazı istatistiklere göre bugün için Fransa'da en aşağı 40,000 ressam vardır. Bunlar arasında 150 - 200 üne insan ancak güvenebilir.

Birçok tablo satıcıları bir maden keşfetme çabası içinde ihmal edilmiş atölyelerde yığılı kalmış, meçul veya takdir edilmemiş eserleri aramaktadırlar. Bunda şaşılacak bir şey de yok. Bu alıcıların baş vurduğu usullerin en revaçta olanı, ihtiyaç içinde olan ressama hayatının son senelerinde onu bu

muhtaç durumdan kurtaracak bir teklif yapmaktan ibarettir.

Bunun en canlı misalini 1942 de atelyesi Louis Carre satın alınmış olan Jacques Villon verir bize. O sıralarda Villon 70 yaşlarında vardı. Çağdaş sanatçı ve eleştiriciler tarafından en ufak bir takdir görmüş olsaydı, eserlerinin hiç birini satmaya razı olmazdı ve Braque, Picasso, Leger gibi meşhur olmuş arkadaşlarının eserlerini hak ederek hayatını kazanmaya uğraşacaktı belki hâlâ.

Villon 90 yaşını geçmiştir ve zamanımızın en büyük üstatlarından biri olarak kabul edilmektedir. Nobel Resim Ödülü olan Carnegie Ödülü ve iki yıllık Venedik büyük ödülünü kazanmıştır. Tabloları dünyanın en büyük müzeleri tarafından satın alındı ve bu eserler 6 ilâ 10 milyon eski frank arasında müşteri buluyor.

Villon, hiç bir zaman kazanmadığı bu zaferlerden başı dönmemiş, mütevazî bir insandır. Hâlâ Puteaux atelyesinde çalışmalarına devam etmektedir.

İnanılanın aksine, milyarderler her zaman en büyük tablo koleksiyoncuları değildir. Modern resmin en güzel koleksiyonunu ellerinde bulunduranlar ekseriyetle dar bütçeli insanlardır. Çok dikkate değer bir empresyonist koleksiyonu toplayan Victor Chaquet, Cezanne'ları, Renoir'ları satın alabilmek için günlük ihtiyaçlarında kısıntı yapardı. Bugün 100 kadar tabloya sahip olan Armand Sacacron, Havre Lisesi İkinci sınıfında öğrenci iken, 1.25 franka bir sulu boya Duffy satın alarak koleksiyonuna başlamıştı. Daha sonra Paris'te Tıp öğrencisi iken, Modiglianinin şahane bir sulu boyasını 25 franka alabilmek için öğle yemeğinden sarfı nazar etmişti.

Bu arada Yunanlı milyonerlerden Niarchos, Onassis, Goulandris gibi bazı zenginler Cezanne'nın, Gauguin'in, Picasso'nun, Matisse'in önemli eserlerini bir anda milyonlar vererek satın almışlardır. Bu milyonerler, 180 Duffy tablosuna sahip olan ve daha henüz öğrenci iken koleksiyona başlayan Dr. Roudinesco ve Petit Palais'te L50 Groulre ve 60 Renault'a tevarüs eden Dr. Girardin gibilerin yanında küçük koleksiyoncu sayılırlar.

Fransa'da düzinelerle Monet'lere, Renoir'lara, Manet'lere, Berth Morizot'lara (Roualt ko-

TÜRK EDEBİYATINDA

Ölümsüz Mızralar

Hazırlayan : E. ÜGER

Men ta senin yanında dahi hasretim sana.

Rabia Hatun

*

Sandım ki uzaklaştı yağın kar ve karanlık
Uykumda bütün bir gece körfezdeyim artık.

Yahya Kemal BEYATLI

*

Nice koç yigitler yere serilir
Ölen ötür, kalan sağlar bizimdir.

DADALOĞLU

*

Şadırvanda aptes alan güvercinler.

Orhon M. ARIBURNU

*

Hatırada kalan şey değişmez zamanla.

Ahmet Muhip DRANAS

*

Güneş geldi oturdu yanıma,

Rauf AYBEY

*

Sen Türkiyem kadar aydınlık ve güzelsin.

Cahit KÜLEBİ

*

Evler cansızdır elbet, insanlar vefasız
Komşumuz başkalarına komşuluk eder.

Ziya Osman SABA

*

Urfa bir yana düşer, zülûf gerdana düşer.

Bir Güney Anadolu Türküsünden

*

Elmanın yarısı sen, yarısı ben.

Oktay RIFAT

*

Bana Tanrım gözükür yeşil dediğim zaman

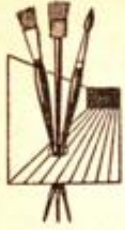
Faruk Nafiz ÇAMLIBEL

leksiyonu), Renoir'lara (Phillip Gauguin), Braque'lara, Picasso'lara, Leger'lere (Mme. Cuttoli) Rouault'lara, Vlaminck'lere (Gallea), Derrain'lere (Truvali Levy) gümrükçü Rousseau'lara sahip o kadar çok amatör koleksiyoncu vardır. Bu koleksiyoncuların ellerinde bulundurdukları eserlerle şimdikinden çok daha zengin ve mükemmel bir çok Modern Sanat Müzeleri teşkil edilebilir.

Bu koleksiyonların büyük bir çoğunluğu asrın başlarında veya iki dünya savaşı arasında kazanılmıştır. Fakat genç ve istidatlı sanatçılardan satın alınan güzel koleksiyonlar da yapılabilir. Bu iş için büyük bir yatırıma ihtiyaç yoktur. Bir genç tuval 500 ilâ 1000 frank (1500 - 3000 T. L.) değerindedir. Büyük sanat galerileri bu amatör koleksiyonculara bir

çok bakımlardan kolaylık da göstermektedir. İstiyenler bir takside bağlanabiliyor. Altı ay, dokuz veya 18 ayda ödenmek üzere satın alınan bir buzdolabı, bir çamaşır makinası gibi bir tablo satın alınabilir.

Buradaki fark çok önemlidir: Sözü geçen bu cihazlar zamanla yıpranma ve eskime sebebiyle değerinden kaybettiği halde, bir resim zamanla değer kazanır. Yeni sanatçıların eserlerini teşhir eden bir galerinin müdürü şu reçeteyi vermektedir: "Şayet bir milyon emrinize amade ise, gençlerden 20 tuval satın alın. On yıl sonra koleksiyonunuz 10 milyon edecektir. Değerinden kaybedecek tablolar olacak muhakkak, fakat elinizdeki eserlerden iki, üç, veya dört tanesinin başarı kazanması kâfidir."

Ressam KEMALETTİN

ABDULLAH EDEN

RESİM - TABELÂ - AFİŞ - MATBAA RESİMLERİ

ATELYELER : TEPEBAŞI - ASMALI MESCİT MERKEZ AP. 36/1 BEYOĞLU
CAGALOĞLU MEYDANI 25/1 Tel: 49 22 64

REİS KOLLEKTİF ŞİRKETİ

ISMAIL ÖZDEN ve ORTAKLARI

VİNYLEX SUNİ DERİLERİ ve YER
MUŞAMBALARI

Odun - Kömür ve Gaz Sobaları
Çocuk Arabaları

İnönü Cad. No. 90 Tlf. 2550 ADANA

Güney Sanayi

YUZUMUZUN
AKI

Mu - Ter

Mustafa Resul

MUHASEBE ve TERCÜME
BÜROSU

Güveneceğiniz müessesedir.

Beyoğlu - İstiklâl Cad. N.: 465
Hidivyal Palas Kat 5/78 TL. 44 02 90

GÜNEŞİN

SOLDURAMADIĞI

RENKLER

BOSSA

PERDELİKLERİNDE

TOROSLAR

YAĞ FABRİKASI

BÜTÜN MAMÜLLERİLE

HALKIMIZIN HİZMETİNDE

GÜNEY

AYLIK
SANAT
DERGİSİ

Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü Atıf ÖZBİLEN - İdare yeri : Beyoğlu, İstiklâl Cad. No. : 465, Kat 5/78, Akbank Beşiktaş Şb. Hesap No.: 22787 - Abone : Yıllık, 15 lira. Basıldığı yer : HALK Matbaası - İst. Yazışma ve Posta Havalesi : P. K. 1353 - İst. Gönderilen yazı ve resimler geri verilmez. İlan san. 20 TL. Güney adı sözedilmedikçe aktarma yapılamaz. Yazıların sorumluluğu yazarına aittir.